दैनिक
राज्य लोकतंत्र
नवी दिशा... नवे विचार...

आरएनआय : MAHMAR/2021/85884 | बुधवार, दि. २६ ऑगस्ट २०२६ | वर्ष - १ | अंक - ३२८ | पाने - ४ | पुणे/पिंपरी-चिंचवड

आजचे पंचांग

दिनांक : २६ ऑगस्ट २०२६ वार : बुधवार माह (अमावस्यांत) : श्रावण माह (पूर्णिमांत) : श्रावण ऋतु : शरद आयन : दक्षिणायन पक्ष : शुक्ल पक्ष तिथी : त्रयोदशी तिथी (सकाळी ०७:५९ पर्यंत) त्यानंतर चतुर्दशी तिथी नक्षत्र : श्रवण नक्षत्र (२७ ऑगस्ट रात्री १२:४७ पर्यंत) त्यानंतर धनिष्ठा नक्षत्र योग : सौभाग्य योग (सकाळी ०७:५८ पर्यंत) त्यानंतर शोभन योग करण : तैतुला करण (सकाळी ०७:५९ पर्यंत) त्यानंतर गराजा करण

लंकेत चमकला 'ध्रुवतारा'

नवी दिल्ली : श्रीलंकेविरुद्धच्या कोलंबो कसोटी सामन्यात ध्रुव जुरेलने कसोटी कारकिर्दीतील दुसऱ्या शतकाला गवसणी घातली. पावसाच्या व्यत्ययानंतर खेळ थांबला, त्यावेळी जुरेल १५४ चेंडूंचा सामना करून ९५ धावांवर खेळत होता. खेळ पुन्हा सुरू झाल्यानंतर भारताच्या डावातील १३२व्या षटकात जुरेल ९९ धावांवर पोहोचला. मात्र, शतकासाठी आवश्यक असलेली एक धाव घेण्यासाठी त्याला तब्बल १२ निर्धाव चेंडूंचा सामना करावा लागला. अखेर १३३व्या चेंडूवर एक धाव घेत त्याने शतक पूर्ण केले.

'जेन झी'च्या नाराजीनंतर 'युवा कनेक्ट'ची लगबग; मोदींचा संवाद की प्रतिमानिर्मिती?

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : प्रतिनिधी

तरुणाईच्या मनात अस्वस्थता, प्रश्न आणि नाराजी उफाळून येत असताना पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांचा युवकांशी संवादाचा कार्यक्रम पुन्हा एकदा केंद्रस्थानी आला आहे. २७ ऑगस्टला 'युवा कनेक्ट' आणि 'खेलो इंडिया संवाद'च्या माध्यमातून देशभरातील १,६०० ठिकाणांवरील आठ लाखांहून अधिक युवकांशी मोदी आभासी माध्यमातून संवाद साधणार आहेत. महाराष्ट्रातील प्रत्येक जिल्ह्यातही या कार्यक्रमाचे आयोजन केले जाणार आहे. त्यामुळे हा केवळ क्रीडा आणि युवक विकासाचा कार्यक्रम आहे की तरुणाईशी राजकीय-सामाजिक अंतर कमी करण्याचा प्रयत्न, असा प्रश्न उपस्थित होणे स्वाभाविक आहे.

गेल्या काही काळात जेन झी आणि विद्यार्थीवर्गाकडून शिक्षण, रोजगार, परीक्षा व्यवस्था, सरकारी धोरणे आणि भविष्यातील संधींबाबत प्रश्न उपस्थित झाले आहेत. विद्यार्थी आंदोलनांनी सरकारचे लक्ष वेधले आहे. अशा वातावरणात युवकांशी संवादाची एकही संधी पंतप्रधान सोडत नसतील, तर त्यामागे संवादाची गरज आहे की बदलत्या युवा मानसिकतेची जाणीव, याचे विश्लेषण आवश्यक ठरते.

'खेलो इंडिया संवाद'मध्ये क्रीडा विकास, २०३६ ऑलिम्पिकची तयारी, प्रतिभा शोध, युवा नेतृत्व आणि राष्ट्रनिर्माण यांसारख्या विषयांवर चर्चा होणार आहे. युवकांकडून सूचना घेण्यासाठी क्यूआर कोडचीही व्यवस्था करण्यात आली आहे. कागदावर पाहता हा उपक्रम स्वागतार्ह आहे. परंतु युवकांचे प्रश्न फक्त ऐकून घेणे पुरेसे नाही; त्यावर सरकारने काय केले, हे अधिक महत्त्वाचे आहे.

आजच्या जेन झीला केवळ भाषणे नकोत; त्यांना रोजगाराची खात्री, पारदर्शक परीक्षा व्यवस्था, गुणवत्तापूर्ण शिक्षण, कौशल्यांना बाजारपेठ आणि निर्णयप्रक्रियेत प्रत्यक्ष सहभाग हवा आहे. सोशल मीडिया आणि डिजिटल संवादाच्या युगातील ही पिढी घोषणांपेक्षा परिणामांची तुलना करते.

त्यामुळे २७ ऑगस्टचा संवाद हा सरकारसाठी केवळ 'कनेक्ट'चा कार्यक्रम न राहता 'अकाउंट' देण्याची संधी ठरायला हवा. युवकांनी प्रश्न विचारले, तर त्यांची उत्तरेही तितक्याच थेटपणे मिळायला हवीत.

जेन झीच्या आवाजानंतर पंतप्रधान युवकांपर्यंत पोहोचण्यासाठी सातत्याने संवादाची दारे उघडत आहेत, हे सकारात्मक आहे. मात्र संवादाचा खरा अर्थ तेव्हाच सिद्ध होईल, जेव्हा कॅमेरे बंद झाल्यानंतरही युवकांचे प्रश्न सरकारी फाइलमध्ये जिवंत राहतील आणि त्यांच्या अपेक्षांचे रूपांतर धोरणांमध्ये होईल. अन्यथा 'युवा कनेक्ट'चे रूपांतर केवळ 'युवा इमेज कनेक्ट'मध्ये होण्याचा धोका कायम राहील.ड़

सारांश वृत्त

१० वर्षांची कालमर्यादा! विद्याधर अनास्करांचा 'हा' दावा ठरतोय चर्चेचा विषय! सहकारी बँक निवडणुकीत अर्ज बाद होणार?

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : प्रतिनिधी

सहकारी बँकांच्या निवडणुकांमध्ये बँकिंग नियमन कायद्यातील निकषांचे कारण पुढे करून उमेदवाराचा अर्ज बाद ठरवण्याचा अधिकार निवडणूक निर्णय अधिकाऱ्यास नाही, असा महत्त्वपूर्ण दावा ज्येष्ठ बँकिंग व सहकार तज्ज्ञ विद्याधर अनास्कर यांनी केला आहे. सहकार कायद्यात रीतसर सुधारणा झाल्याशिवाय अशा प्रकारे अर्ज फेटाळणे पूर्णपणे बेकायदेशीर ठरेल, असे त्यांनी स्पष्ट केले. संचालकांच्या १० वर्षांच्या कालमर्यादेवरून निर्माण झालेल्या संभ्रमावर बोलताना अनास्कर म्हणाले की, सहकार कायद्यांतर्गत नियुक्त केलेल्या निवडणूक अधिकाऱ्याला केवळ त्याच कायद्यातील अपात्रतेच्या निकषांवर निर्णय घेण्याचे अधिकार असतात. जोपर्यंत बँकिंग नियमन कायद्यातील तरतुदींचा समावेश राज्याच्या सहकार कायद्यात होत नाही, तोपर्यंत निवडणूक अधिकारी अधिकारांचा अतिरेक करून उमेदवारी अर्ज नाकारू शकत नाहीत. छाननीच्या टप्प्यावर गुंतागुंतीच्या कायदेशीर मुद्द्यांवर निर्णय देण्याचा अधिकार या अधिकाऱ्यांना नसल्याचे मुंबई उच्च न्यायालयाच्या विविध निर्णयांवरून स्पष्ट होते.

अनास्कर यांच्या मते, बँकिंग नियमन कायदा १९४९ सहकारी बँकांना लागू असला, तरी या तरतुदींची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी नेमकी कोणी करावी, हा कळीचा मुद्दा आहे. महाराष्ट्र सहकार कायद्यांतर्गत नियुक्त केलेल्या निवडणूक निर्णय अधिकाऱ्यास केवळ ज्या कायद्यान्वये त्याची नियुक्ती झाली आहे, त्याच सहकार कायद्यातील अपात्रतेच्या निकषांवर निर्णय घेण्याचे अधिकार असतात. त्यामुळे केवळ बँकिंग कायद्यातील अटींचा आधार घेऊन अर्ज बाद करण्याचा अधिकार निवडणूक अधिकाऱ्यास स्वतंत्रपणे प्राप्त होत नाही. जोपर्यंत बँकिंग कायद्यातील अपात्रतेच्या तरतुदींचा समावेश राज्याच्या सहकार कायद्यात किंवा निवडणूक प्राधिकरणाच्या नियमावलीत होत नाही, तोपर्यंत निवडणूक अधिकारी उमेदवारी अर्ज नाकारू शकत नाहीत. छाननीच्या टप्प्यावर 'सक्षम प्राधिकारी' म्हणून घोषित केल्याशिवाय त्यांना असे अधिकार स्वतःहून गृहीत धरता येणार नाहीत.

मुंबई उच्च न्यायालयाच्या विविध निर्णयानुसार, उमेदवारी अर्जांची छाननी ही केवळ समोर आलेल्या पुराव्यांवर आधारित मर्यादित स्वरूपाची प्रक्रिया असते.

नियम फक्त जनतेसाठीच का? माध्यमांनी आरसा दाखवताच सरकारला जाग

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : प्रतिनिधी

मंत्रालय म्हणजे राज्याच्या प्रशासनाचे मुख्यालय. इथून राज्याच्या कारभाराचे नियम ठरतात, आदेश निघतात आणि शिस्तीचे धडे दिले जातात. मात्र, याच मंत्रालयात नियमांची पायमल्ली करून अधिकारी-कर्मचाऱ्यांच्या नियुक्त्या वर्षानुवर्षे सुरू असल्याचे माध्यमांच्या वृत्तांतून समोर आल्यानंतर अखेर सरकारला जाग आली आहे. त्यामुळे मंत्रालयातील 'फिल्डिंग'ला आता चक्क शासन निर्णयाचा ब्रेक लागला आहे. प्रश्न एवढाचही कारवाई आधी का झाली नाही आणि माध्यमांनी आरसा दाखवल्यानंतरच प्रशासनाला स्वतःचा चेहरा का दिसला?

मंत्रालय तसेच विविध मंत्र्यांच्या कार्यालयांमध्ये विहित प्रक्रिया न पाळता उसनवारी, प्रतिनियुक्ती किंवा केवळ मौखिक आदेशाच्या आधारावर कार्यरत असलेल्या अधिकारी-कर्मचाऱ्यांच्या नियुक्त्या तात्काळ रद्द करण्याचे आदेश सामान्य प्रशासन विभागाने दिले आहेत. म्हणजेच नियमांची फाईल आता हलली आहे; पण ती हलण्यासाठी माध्यमांच्या बातम्यांची 'बॅटरी' लागली, हे या संपूर्ण प्रकरणाचे सर्वाधिक उपरोधिक वास्तव ठरते.

शासनाच्या आदेशानुसार नियुक्त्या रद्द झालेल्या सर्व अधिकारी-कर्मचाऱ्यांना त्यांच्या मूळ विभागात परत पाठवण्याची कार्यवाही १० सप्टेंबर २०२६पर्यंत पूर्ण करावी लागणार आहे. संबंधित कर्मचारी मूळ कार्यालयात हजर झाल्याचा अहवाल कार्यालय प्रमुख आणि आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांनी १५ सप्टेंबरपर्यंत सादर करायचा आहे. त्यानंतर संपूर्ण कारवाईचा सविस्तर अहवाल २० सप्टेंबरपर्यंत मुख्य सचिव कार्यालयाला द्यावा लागणार आहे.

सरकारने यापुढेही कडक भूमिका घेतली आहे. आदेशाचे पालन करून संबंधित कर्मचारी मूळ कार्यालयात हजर झाले नाहीत, तर त्यांचे वेतन तातडीने बंद करण्याचे निर्देश देण्यात आले आहेत. म्हणजे आतापर्यंत मौखिक आदेशावर मंत्रालयात खुर्ची मिळत असेल, तर आता त्या खुर्चीसोबत वेतनाचीही परीक्षा होणार आहे.

या कारवाईमुळे मंत्रालयातील मनुष्यबळ व्यवस्थापनातील अनेक प्रश्न पुन्हा ऐरणीवर आले आहेत. नियम असताना वर्षानुवर्षे नियमबाह्य नियुक्त्या कशा सुरू राहिल्या? त्यांना संरक्षण कुणाचे होते? आणि जबाबदार अधिकाऱ्यांवर आतापर्यंत कारवाई का झाली नाही? या प्रश्नांची उत्तरे मात्र शासन निर्णयापेक्षा अधिक महत्त्वाची आहेत.

शाळांना नियमांची शिकवण, पण कारवाईतून व्यवस्थेचे वास्तव उघड

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : प्रतिनिधी

शाळकरी मुलांच्या आरोग्याचा प्रश्न ऐरणीवर असताना अन्न व औषध प्रशासनाने म्हणजेच एफडीएने राज्यभर जनजागृती आणि कारवाईचा दुहेरी मोर्चा उघडला आहे. आयुक्त तुकाराम मुंढे यांच्या नेतृत्वाखाली सुरू असलेल्या या मोहिमेत शाळांना नियम समजावून सांगण्यासाठी मोठ्या प्रमाणावर कार्यशाळा घेण्यात आल्या. मात्र, या कार्यशाळांबरोबरच झालेल्या तपासण्यांमध्ये नियमांचे उल्लंघन करणाऱ्या आस्थापनांवर झालेली कारवाई पाहता, शाळकरी मुलांच्या आरोग्याच्या सुरक्षेबाबत अजूनही गंभीर प्रश्न कायम आहेत.

२८ जुलै ते २१ ऑगस्ट या कालावधीत राज्यभर तब्बल ९८ कार्यशाळांचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यशाळांमध्ये २२ हजार ४४३ शाळांनी सहभाग घेतला, तर तब्बल २५ हजार १०८ शिक्षकांनी नव्या नियमावलीची माहिती घेतली. म्हणजेच नियम कागदावर राहू नयेत, यासाठी प्रशासनाने थेट शाळांच्या पातळीवर पोहोचण्याचा प्रयत्न केला आहे.

मात्र, त्यानंतर झालेल्या २५० शाळांच्या तपासणीत धक्कादायक चित्र समोर आले. तपासणीदरम्यान ११ आस्थापनांचे परवाने निलंबित, तर ४ ठिकाणचे परवाने रद्द करण्यात आले. याहून गंभीर बाब म्हणजे अत्यंत गंभीर परिस्थिती आढळलेल्या २ ठिकाणचे व्यवसाय थेट बंद करण्याचे आदेश देण्यात आले.

दरम्यान, गेल्या आठवड्यात एफडीएच्या पथकांनी राज्यभरातील ४५ हॉटेल, रेस्टॉरंट आणि धाब्यांची तपासणी केली. त्यापैकी ३३ आस्थापनांना सुधारणा नोटिसा, तर ११ आस्थापनांचे परवाने निलंबित करण्यात आले. ही आकडेवारी केवळ कारवाईचा अहवाल नाही; ती मुलांच्या आरोग्याशी संबंधित नियमांची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी किती आवश्यक आहे, याचा आरसाच आहे. कार्यशाळा घेणे आणि नियम समजावून सांगणे स्वागतार्ह असले, तरी नियम मोडणाऱ्यांवर सातत्याने कठोर कारवाई झाली तरच या मोहिमेचा खरा परिणाम दिसेल.

सत्तेला सवाल विचारणाऱ्या पत्रकारावरच गुन्हा? 'राम मंदिर निधी'च्या रिपोर्टनंतर कारवाईची संशयाची सावली

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : प्रतिनिधी

सत्तेला अस्वस्थ करणारे प्रश्न विचारणे ही पत्रकाराची जबाबदारी आहे की सत्तेच्या रोषाला आमंत्रण देणारा गुन्हा? उत्तर प्रदेशातील पत्रकार अभिषेक उपाध्याय यांच्या प्रकरणाने हा प्रश्न पुन्हा ऐरणीवर आणला आहे. अयोध्येतील राम मंदिर ट्रस्टच्या देणगीतील कथित गैरव्यवहार आणि उत्तर प्रदेश प्रशासनातील कथित भ्रष्टाचारावर शोधपत्रकारिता केल्यानंतर त्यांच्यावर रस्ते अपघाताच्या प्रकरणात कठोर कलमांखाली गुन्हा दाखल झाला. सर्वोच्च न्यायालयाने मंगळवारी त्यांना अटकेपासून संरक्षण देत उत्तर प्रदेश सरकारला नोटीस बजावली. या पार्श्वभूमीवर सरकारच्या भूमिकेवर प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले आहे.

उपाध्याय यांच्यावर १८ ऑगस्टला दाखल झालेल्या एफआयआरमध्ये भारतीय न्याय संहितेसह अनुसूचित जाती-जमाती अत्याचार प्रतिबंधक कायद्याची कलमे लावण्यात आली आहेत. तक्रारदाराने वाहनाला धडक देऊन धमकावल्याचा आणि जातिवाचक शिवीगाळ केल्याचा आरोप केला आहे. मात्र उपाध्याय यांनी हे आरोप फेटाळून लावत, मुलीला शाळेतून घेऊन घरी परतताना आपल्याला दुचाकीस्वाराने अडवले आणि आपण वाद टाळल्याचे न्यायालयात सांगितले आहे.

या प्रकरणातील सर्वात गंभीर बाब म्हणजे एफआयआरमागे आपल्या पत्रकारितेचा सूड असल्याचा उपाध्याय यांचा दावा. त्यांच्या म्हणण्यानुसार, राम मंदिर देणगी प्रकरणासह मुख्यमंत्री कार्यालयाशी जवळीक असलेल्या एका आयएएस अधिकाऱ्याच्या कथित मालमत्ता व्यवहारावरही त्यांनी रिपोर्ट केले होते. त्यानंतरच हे प्रकरण समोर आले.

सर्वोच्च न्यायालयाने मात्र आरोपांवर थेट निष्कर्ष काढलेला नाही. सरन्यायाधीश सूर्यकांत यांच्या खंडपीठाने एफआयआरची प्रत देण्याचे आणि कोणतीही दडपशाहीची कारवाई न करण्याचे निर्देश दिले आहेत. ७ सप्टेंबरला पुढील सुनावणी होणार आहे.

पत्रकाराने कायदा मोडला असेल तर निष्पक्ष तपास आणि न्यायालयीन प्रक्रिया झालीच पाहिजे. पण पत्रकाराने सत्तेला अस्वस्थ करणारा रिपोर्ट केला म्हणून त्याच्यावर गुन्हे दाखल होऊ लागले, तर उद्याचा पत्रकार प्रश्न विचारण्याआधीच घाबरेल. सीसीटीव्ही फुटेज नष्ट करण्याचा किंवा उपलब्ध करून न देण्याचा आरोप खरा आहे का, तक्रारदार आणि वाहनमालक वेगळे का आहेत, हे तपासातून स्पष्ट झाले पाहिजे.

लोकशाहीत सत्तेची ताकद प्रश्न दाबण्यासाठी नसते; प्रश्नांना उत्तर देण्यासाठी असते. योगी आदित्यनाथ सरकारने या प्रकरणातील संशय दूर करण्यासाठी पारदर्शक तपास करणे गरजेचे आहे. अन्यथा हा केवळ एका पत्रकाराचा प्रश्न राहणार नाही; तो उत्तर प्रदेशातील पत्रकारितेच्या स्वातंत्र्याची कसोटी ठरेल.

महाराष्ट्रात मुख्यमंत्री, दिल्लीत 'फिल्डिंग'! फडणवीसांच्या राष्ट्रीय झेपेच्या चर्चेला पुन्हा उधाण

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : प्रतिनिधी

महाराष्ट्राच्या राजकारणात देवेंद्र फडणवीस यांचे नाव पुन्हा एकदा दिल्लीच्या राजकारणाशी जोडले गेले आहे. भाजपच्या संसदीय मंडळात लवकरच बदल होण्याची शक्यता आणि महाराष्ट्रातून फडणवीस यांना या सर्वोच्च निर्णयप्रक्रियेत स्थान मिळू शकते, अशी चर्चा राजकीय वर्तुळात सुरू झाली आहे. त्यामुळे फडणवीस महाराष्ट्रातच राहणार की दिल्लीच्या दिशेने नवा राजकीय अध्याय सुरू करणार, हा प्रश्न पुन्हा चर्चेच्या केंद्रस्थानी आला आहे.

भाजपच्या संसदीय मंडळात सध्या पंतप्रधान नरेंद्र मोदी, अमित शाह, राजनाथ सिंह यांच्यासह १२ सदस्यांचा समावेश आहे. यापूर्वी नितीन गडकरी हे या मंडळात महाराष्ट्राचे प्रतिनिधित्व करत होते. मात्र, त्यांच्या बाहेर पडल्यानंतर महाराष्ट्राचा थेट प्रतिनिधी या महत्त्वाच्या समितीत राहिलेला नाही. त्यामुळे आता फडणवीस यांना संधी देण्याची शक्यता व्यक्त होत आहे.

फडणवीस यांच्या नावाची चर्चा केवळ महाराष्ट्रातील राजकीय समीकरणांमुळे नाही, तर निवडणुकीतील त्यांच्या कामगिरीमुळे असल्याचा दावा केला जात आहे. तीन निवडणुकांत भाजपला १०० पेक्षा अधिक जागा मिळवून देणारे मुख्यमंत्री म्हणून त्यांची पक्षातील पकड मजबूत झाल्याचे समर्थकांचे म्हणणे आहे. अर्थात, पक्षातील प्रत्येक यशाचे श्रेय एका व्यक्तीच्या खात्यात जमा करण्याची राजकीय पद्धत लक्षात घेतली, तर या दाव्याकडेही थोड्या अंतरावरून पाहणे गरजेचे आहे.

साखरेचा गोडवा महागला; सरकारच्या नियोजनाची कडू परीक्षा!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : प्रतिनिधी

सण-उत्सवांच्या तोंडावर साखरेच्या दराने सर्वसामान्यांच्या बजेटला चटका दिल्यानंतर केंद्र सरकारने कच्च्या साखरेच्या आयातीसाठी नवे नियम लागू केले आहेत. आयात केलेली कच्ची साखर दोन महिन्यांच्या आत शुद्ध करून देशांतर्गत बाजारात विकणे बंधनकारक करण्यात आले आहे. सरकारचा हा निर्णय वरकरणी बाजारातील साठेबाजी रोखण्यासाठी आणि दर नियंत्रणात आणण्यासाठी घेतलेला कठोर उपाय वाटत असला, तरी त्यातून एक मूलभूत प्रश्न मात्र उपस्थित होतो साखरेचे संकट निर्माण होईपर्यंत सरकारचे नियोजन नेमके कुठे होते?

सरकारी आकडेवारीनुसार, अवघ्या महिनाभरात साखरेचा सरासरी किरकोळ दर ४८.७३ रुपयांवरून ६३.०५ रुपये किलोवर पोहोचला आहे. म्हणजेच जवळपास २९ टक्क्यांची वाढ. काही ठिकाणी कमाल किरकोळ दर ७५ रुपयांपर्यंत गेला. साखर ही चैनीची वस्तू नाही. चहा, मिठाई, बेकरी, शीतपेये, आइस्क्रीमपासून घरगुती वापरापर्यंत तिचा थेट संबंध सर्वसामान्यांच्या दैनंदिन खर्चाशी आहे. त्यामुळे दरवाढीचा परिणाम केवळ साखरेच्या पाकिटापुरता मर्यादित राहत नाही; तो संपूर्ण अन्नमहागाईला हातभार लावतो.

सरकारने ३१ ऑक्टोबरपर्यंत १० लाख टन साखर आयातीला परवानगी दिली आहे. शीतपेये आणि आइस्क्रीम उत्पादकांसह मोठ्या प्रमाणात साखर वापरणाऱ्यांवर साठवणुकीच्या मर्यादाही लागू करण्यात आल्या आहेत. राज्यांनी साठेबाजी आणि काळाबाजाराविरोधात कारवाईची मागणी केल्यानंतर केंद्राने आयात नियम बदलले. मात्र, संकट उफाळल्यानंतर नियम कडक करण्यापेक्षा संकटाची चाहूल लागताच बाजार व्यवस्थापन का करण्यात आले नाही, हा प्रश्न अधिक महत्त्वाचा आहे.

कृषीप्रधान देशात साखरेचे उत्पादन, साखर कारखान्यांचा हंगाम, निर्यात-आयात धोरण, सरकारी साठा आणि बाजारातील मागणी यांचा अंदाज सरकारकडे असतो. तरीही दर अचानक २९ टक्क्यांनी वाढत असतील, तर ही केवळ बाजारातील परिस्थिती आहे की नियोजनातील चूक, याचे उत्तर सरकारने द्यायला हवे.

दोन महिन्यांची प्रक्रिया-विक्रीची मुदत निश्चित करून सरकारने साठेबाजीवर लगाम घालण्याचा प्रयत्न केला आहे. पण केवळ अधिसूचना काढून महागाई आटोक्यात येणार नाही. साखरेचा साठा कुठे आहे, कोणाकडे आहे आणि कोण साठेबाजी करत आहे, यावर प्रत्यक्ष कारवाई झाली तरच या नियमांचा अर्थ आहे.

सणांच्या काळात नागरिकांना स्वस्त साखर मिळणे ही सरकारची जबाबदारी आहे. दर वाढल्यानंतर उपाययोजना करण्याऐवजी दर वाढण्यापूर्वीच बाजाराचा अंदाज घेऊन धोरण आखणे, हे सुशासनाचे लक्षण असते. अन्यथा साखरेचा गोडवा कमी होण्यापेक्षा सरकारच्या नियोजनातील कडवटपणाच जनतेच्या जिभेवर अधिक काळ राहील.

संपादकीय

कोळपलेली फुलं आणि व्यवस्थेचा बधीरपणा!

अमरावतीच्या जिल्हा स्त्री रुग्णालयातील नवजात शिशू अतिदक्षता कक्षात सोमवारी पहाटे लागलेल्या आगीत तीन नवजात अर्भकांचा मृत्यू झाला. सुमारे ३९ नवजात बालके उपचाराधीन असताना ही दुर्घटना घडली आणि प्राथमिक माहितीनुसार व्हेंटिलेटरमध्ये स्फोट झाल्यानंतर आग भडकली. नेमके कारण तपासानंतरच स्पष्ट होईल; मात्र या दुर्घटनेने एक प्रश्न निर्विवादपणे उभा केला आहेसरकारी रुग्णालयांच्या सुरक्षेचे ऑडिट कागदावर होते की प्रत्यक्षात? ही केवळ एका व्हेंटिलेटरची किंवा एका शॉर्ट सर्किटची कथा नाही. ही त्या व्यवस्थेची कथा आहे, जी प्रत्येक दुर्घटनेनंतर चौकशी समिती नेमते, अहवाल मागवते, काही अधिकाऱ्यांना निलंबित करते, आर्थिक मदत जाहीर करते आणि काही दिवसांनी पुन्हा जुन्याच मार्गावर चालू लागते. अमरावतीच्या या दुर्घटनेनंतर समोर आलेल्या वृत्तांनुसार फायर अलार्म आणि स्प्रिंकलर यंत्रणा कार्यरत नसल्याचे आरोप आहेत. डछ्उण तिसऱ्या मजल्यावर असल्यानेही प्रश्न उपस्थित झाले आहेत. त्यामुळे 'फायर ऑडिट झाले होते' एवढे सांगून प्रशासनाची जबाबदारी संपत नाही. ऑडिटमध्ये दोष दाखवले होते का? दाखवले असतील तर ते दूर का केले नाहीत? आणि दोष दूर केल्याचे प्रमाणपत्र देणाऱ्या यंत्रणेची जबाबदारी कोणाची? ९ जानेवारी २०२१. भंडारा जिल्हा रुग्णालयाच्या डछ्उण मध्ये आग लागली आणि दहा नवजात बालकांचा मृत्यू झाला. चौकशीमध्ये रेडियंट वॉर्मरच्या इलेक्ट्रॉनिक कंट्रोल पॅनेलमधील दोषपूर्ण विद्युत सर्किट हा संभाव्य कारणांपैकी प्रमुख कारण म्हणून नोंदवण्यात आला. त्यानंतर सरकारने सर्व डछ्उण मध्ये फायर सेफ्टी ऑडिट, इलेक्ट्रिकल ऑडिट आणि वैद्यकीय उपकरणांच्या ऑपरेशन-मेंटेनन्सचे ऑडिट करण्याचे निर्देश दिले. फायर छ्जउ घेणे आणि वर्षातून किमान एकदा फायर ड्रिल घेणेही बंधनकारक करण्याचे सांगण्यात आले. पण भंडारा दुर्घटनेपूर्वीच परिस्थिती किती भयावह होती, हे चौकशीने दाखवून दिले होते. रुग्णालयात फायर छ्जउ नव्हता, डछ्उण ची स्थापना झाल्यापासून केवळ एकच मॉक ड्रिल झाल्याची माहिती समोर आली होती आणि फायर सेफ्टी यंत्रणेसाठीचा सुमारे दीड कोटी रुपयांचा प्रस्ताव महिनोन्महिने प्रलंबित होता. चौकशी समितीने प्रशिक्षित इलेक्ट्रिकल आणि बायोमेडिकल इंजिनिअर नेमण्याची शिफारस केली. रुग्णालयांच्या देखभालीसाठी स्वतंत्र तांत्रिक मनुष्यबळ, नियमित मॉक ड्रिल, उउद्धत, नवीन रुग्णालयांसाठी स्पष्ट ड्जझ आणि फायर सेफ्टी यंत्रणा बळकट करण्याच्या सूचना करण्यात आल्या. म्हणजेच सरकारला समस्या माहिती होती. उपायही माहिती होते. प्रश्न फक्त अंमलबजावणीचा होता. आणि अमरावतीने पुन्हा तोच प्रश्न सरकारसमोर आणून ठेवला आहे.

ऑडिट म्हणजे शिक्का की सुरक्षा?

२०२२ मध्ये राज्यातील ५२७ सरकारी रुग्णालयांचे फायर ऑडिट पूर्ण झाल्याचा दावा करण्यात आला होता. त्यातील त्रुटी सहा महिन्यांत दूर करण्याचेही सांगण्यात आले. मग अमरावतीत सुरक्षा यंत्रणा काम करत नसेल, तर या ऑडिटचे काय झाले? यापुढे 'ऑडिट झाले' हा शब्द पुरेसा नाही. प्रत्येक ऑडिट रिपोर्ट सार्वजनिक झाला पाहिजे. कोणती त्रुटी आढळली, ती दूर करण्यासाठी किती निधी मंजूर झाला, काम कोणत्या संस्थेला दिले, काम पूर्ण झाल्याची तारीख कोणती आणि त्याची पुन्हा स्वतंत्र तपासणी कोणी केलीहा संपूर्ण तपशील जनतेसमोर आला पाहिजे. फायर ऑडिट करणारी संस्था आणि दुरुस्तीचे काम करणारी संस्था एकच असता कामा नये. राज्यातील प्रत्येक सरकारी रुग्णालयासाठी स्वतंत्र तृतीय-पक्ष यंत्रणेकडून फायर आणि इलेक्ट्रिकल ऑडिट सक्तीचे केले पाहिजे. त्यासोबत बायोमेडिकल उपकरणांचे स्वतंत्र ऑडिटही झाले पाहिजे. विशेषतः डछ्उण, छ्खउण, खउण, ऑपरेशन थिएटर आणि ऑक्सिजन सुविधा असलेल्या विभागांना 'हाय-रिस्क झोन' घोषित करून त्यांची तपासणी सहामाही करणे आवश्यक आहे. भंडारा चौकशीत बायोमेडिकल उपकरणांच्या देखभालीतील त्रुटींचाही मुद्दा पुढे आला. संबंधित सेवा संस्थेच्या तंत्रज्ञांना विशिष्ट मशीनचे पुरेसे प्रशिक्षण नसल्याचेही नोंदले गेले होते. मग सरकारी रुग्णालयात जीव वाचवणाऱ्या उपकरणांची देखभाल कोण करतो, त्याची पात्रता काय आहे, त्याने शेवटची तपासणी कधी केली आणि उपकरण धोकादायक स्थितीत असल्यास ते वापरातून काढण्याचा अधिकार कोणाला आहेयाची डिजिटल नोंद असली पाहिजे. कंत्राटदाराने निष्काळजीपणा केला आणि त्यातून मृत्यू झाला, तर केवळ कंत्राट रद्द करणे किंवा कंपनीला ब्लॅकलिस्ट करणे पुरेसे नाही. तपासात गुन्हेगारी निष्काळजीपणा सिद्ध झाल्यास भारतीय न्यायसंहितेतील लागू तरतुदींनुसार फौजदारी कारवाई झाली पाहिजे. कंपनीसोबत संबंधित जबाबदार अधिकारी, सुपरवायझर आणि प्रमाणपत्र देणाऱ्या व्यक्तीची वैयक्तिक जबाबदारीही निश्चित झाली पाहिजे. सरकारी कंत्राट म्हणजे 'नफा खाजगी, नुकसान सार्वजनिक' असा परवाना नाही. आता कागदी चौकशी नको, 'झिरो टॉलरन्स' हवा! अमरावतीच्या घटनेत चौकशी होईल. दोषी शोधले जातील. काही अधिकाऱ्यांवर कारवाई होईल. कदाचित आर्थिक मदतही जाहीर होईल. पण खरा प्रश्न त्यानंतरचा आहेपुढचे अमरावती कोणते? सरकारने आता राज्यातील प्रत्येक सरकारी रुग्णालयाचा 'सेफ्टी डॅशबोर्ड' तयार करावा. फायर छ्जउ, इलेक्ट्रिकल ऑडिट, बायोमेडिकल ऑडिट, स्प्रिंकलर, अलार्म, ऑक्सिजन सेफ्टी, इमर्जन्सी एक्झिट, मॉक ड्रिल आणि दुरुस्तीची स्थिती यांचा सार्वजनिक हिशेब उपलब्ध करून द्यावा. दरवर्षी एक मॉक ड्रिल हा कागदावरील नियम न राहता प्रत्यक्ष सराव झाला पाहिजे. विशेषतः नवजात बालकांना वाचवण्यासाठी स्वतंत्र 'बेबी इव्हॅक्युएशन प्रोटोकॉल' असला पाहिजे. कारण प्रौढ रुग्णाला उचलून बाहेर नेता येते; पण अतिदक्षता विभागातील काही दिवसांचे अर्भक यंत्रणेशिवाय हलवणे ही स्वतःमध्ये वैद्यकीय आणीबाणी असते. भंडाऱ्यात दहा फुलं कोळपली. आता अमरावतीत आणखी तीन निष्पाप कळ्या व्यवस्थेच्या निष्काळजीपणाने गमावल्या गेल्या. भंडाऱ्यानंतर सरकारकडे सूचना होत्या, अहवाल होता, शिफारसी होत्या आणि उपाययोजनांची यादीही होती. तरीही आज पुन्हा तोच प्रश्न उभा आहे. मग नेमके जळाले कायफक्त रुग्णालयातील उपकरण की शासनाच्या सुरक्षा व्यवस्थेवरील विश्वास? उत्तर सरकारने द्यायचे आहे. आणि यावेळी उत्तर चौकशी समितीच्या अहवालात नव्हे, तर राज्यातील प्रत्येक सरकारी रुग्णालयाच्या प्रत्यक्ष सुरक्षेत दिसले पाहिजे. कारण नवजात बाळांचे जीव हे कोणत्याही फाईलवरील 'प्रलंबित प्रस्ताव' नाहीत. ते या राज्याच्या भवितव्याची पहिली धडधड आहेत. त्या धडधडीला पुन्हा आगीच्या ज्वाळांमध्ये हरवू द्यायचे नसेल, तर आता ऑडिट नव्हेअंमलबजावणी, आश्वासन नव्हेउत्तरदायित्व आणि निलंबन नव्हेकायदेशीर जबाबदारी आवश्यक आहे.

महापालिकेच्या नाकाखाली १०४ वर्षे जुन्या ५२ वृक्षांची कत्तल; उद्यान विभागाच्या भूमिकेवर प्रश्नचिन्ह

३३ झाडे मुळासकट उपटली; 'आप' युवा आघाडीचे ऋषिकेश कानवटे आक्रमक

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी-चिंचवड । प्रतिनिधी

पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिका मुख्यालयाच्या शेजारी सुरू असलेल्या एका खासगी प्रकल्पाच्या बांधकामात अडथळा ठरत असल्याचे कारण पुढे करत तब्बल ५२ जुन्या झाडांची कत्तल करण्यात आल्याचा आरोप करण्यात आला आहे. या झाडांचे सरासरी वय सुमारे १०४ वर्षे असल्याचे सांगण्यात येत असून, या प्रकारामुळे शहरातील पर्यावरणप्रेमींमध्ये संताप व्यक्त होत आहे.

या प्रकरणी आम आदमी पार्टी युवा आघाडीचे प्रदेश उपाध्यक्ष ऋषिकेश कानवटे यांनी महापालिका प्रशासनाच्या भूमिकेवर गंभीर प्रश्न उपस्थित करत चौकशीची मागणी केली आहे.

प्रकल्पातील ५२ झाडांपैकी तब्बल ३३ झाडे मुळासकट उपटण्यात आली असून ती पूर्णपणे नष्ट झाल्याचा आरोप आहे. उर्वरित १९ झाडांचे पुनर्रोपण करण्यात येणार असल्याचा दावा प्रशासनाकडून करण्यात येत असला, तरी एवढ्या जुन्या वृक्षांचे पुनर्रोपण यशस्वी होऊन ते पुन्हा जगतील का, याबाबत वृक्षप्रेमींनी शंका व्यक्त केली आहे.

दरम्यान, वृक्षतोडीची भरपाई म्हणून संबंधित बांधकाम व्यावसायिकाकडून प्रति झाड १५ हजार रुपयांप्रमाणे २० लाख ७० हजार रुपये दंडात्मक रक्कम वसूल करण्यात आल्याचे सांगण्यात आले आहे. मात्र, केवळ आर्थिक दंड आकारून शेकडो वर्षांची पर्यावरणीय संपदा नष्ट करण्यास परवानगी मिळू शकते का, असा सवाल कानवटे यांनी उपस्थित केला आहे.

ऋषिकेश कानवटे म्हणाले, पिंपरी-चिंचवड महापालिका भवनाच्या नाकाखालीच झाडांवर कुऱ्हाड चालवली जात असेल, तर शहराच्या इतर भागातील झाडे किती सुरक्षित आहेत? केवळ दंड वसूल करून महापालिका आपली जबाबदारी झटकू शकत नाही. या झाडांचे पर्यावरणीय मूल्य आर्थिक दंडापेक्षा कितीतरी पटीने अधिक आहे.

या प्रकरणाची महापालिका आयुक्तांनी तातडीने सखोल चौकशी करावी आणि संबंधित उद्यान अधिकाऱ्यांना नोटीस बजावून त्यांच्या भूमिकेची तपासणी करावी, अशी मागणी त्यांनी केली. तसेच नियमांचे उल्लंघन करणाऱ्या संबंधित बांधकाम व्यावसायिकाचा परवाना रद्द करावा आणि कर्तव्यात कसूर करणाऱ्या दोषी अधिकाऱ्यांवर निलंबनाची कठोर कारवाई करावी, अशी मागणीही त्यांनी केली.

महापालिका प्रशासनाने या प्रकरणाची पारदर्शक चौकशी करून वृक्षतोडीस परवानगी देताना कोणती प्रक्रिया राबविण्यात आली, दंडाची रक्कम कशी निश्चित झाली आणि पुनर्रोपणाची जबाबदारी कोणाची आहे, याबाबत स्पष्ट भूमिका जाहीर करावी, अशी मागणी होत आहे. दरम्यान, मागण्यांवर तातडीने कारवाई न झाल्यास आम आदमी पार्टीच्या वतीने तीव्र आंदोलन छेडण्यात येईल, असा इशारा ऋषिकेश कानवटे यांनी दिला आहे.

पीएमपीएमएल संचालक मंडळाच्या बैठकीत प्रवासी सुरक्षितता व कार्यक्षमतेवर भर

६० वर्षांवरील ज्येष्ठांना बस पासमध्ये ५० टक्के सवलत; अपघातग्रस्तांना एक लाख, मृत्यू झाल्यास तीन लाखांपर्यंत मदत

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी-चिंचवड । प्रतिनिधी

पीएमपीएमएलच्या संचालक मंडळाच्या बैठकीत प्रवासी सुरक्षितता, सेवा कार्यक्षमता आणि प्रवासीहिताच्या दृष्टीने विविध महत्त्वपूर्ण निर्णय घेण्यात आले. ६० वर्षांवरील ज्येष्ठ नागरिकांना बस पासमध्ये ५० टक्के सवलत देण्यास मंजुरी देण्यात आली. तसेच बस अपघातात जखमी झालेल्या प्रवाशांना एक लाख रुपये, तर अपघातात मृत्यू झाल्यास त्यांच्या वारसांना तीन लाख रुपयांपर्यंत आर्थिक मदत देण्याचा निर्णय घेण्यात आला.

बैठकीस पिंपरी-चिंचवडचे महापौर रवि लांडगे, स्थायी समिती सभापती अभिषेक बारणे यांच्यासह पुणे आणि पिंपरी-चिंचवड महापालिकेचे वरिष्ठ अधिकारी उपस्थित होते.

प्रवाशांच्या सुरक्षिततेला प्राधान्य देताना पीएमपीएमएलच्या स्वमालकीच्या तसेच भाडेतत्त्वावरील बसेसमध्ये डॅशकॅम बसविण्याबाबत बैठकीत चर्चा करण्यात आली. तसेच नवीन बसेस उपलब्ध करून देणे, फीडर सेवा अधिक सक्षम करणे, बसफेऱ्यांचे योग्य नियोजन करणे आणि बसेसचे ब्रेकडाऊन कमी करण्यासाठी आवश्यक उपाययोजना करण्यावर भर देण्यात आला.

दरम्यान, उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार पात्र कर्मचाऱ्यांना पेन्शन योजना लागू करण्याबाबतही निर्णय घेण्यात आला. तसेच ३७ कर्मचाऱ्यांना पुन्हा सेवेत घेण्यास मंजुरी देण्यात आली. पीएमपीएमएलच्या कामकाजातील निविदा प्रक्रिया, लेखापरीक्षण, जीएसटी, टीडीएस, पीटी आणि आरओसी अनुपालनाचाही बैठकीत आढावा घेण्यात आला.

ज्येष्ठ नागरिकांना बस प्रवासात सवलत मिळाल्याने त्यांचा प्रवास अधिक सुलभ होईल. त्याचबरोबर प्रवाशांची सुरक्षितता आणि पीएमपीएमएलची कार्यक्षमता वाढविण्यासाठी आवश्यक उपाययोजनांवर सातत्याने भर दिला जाईल, असे महापौर रवि लांडगे यांनी सांगितले.

प्रवासीहिताचे निर्णय प्रभावीपणे राबविण्यासाठी सातत्याने पाठपुरावा केला जाईल, असे स्थायी समिती सभापती अभिषेक बारणे यांनी स्पष्ट केले.

जवानांसोबत रक्षाबंधनाचा भावपूर्ण सोहळा

चॅलेंजर पब्लिक स्कूलच्या विद्यार्थिनींनी औंध मिलिटरी स्टेशनवर बांधल्या जवानांना राख्या

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी-चिंचवड । प्रतिनिधी

देशाच्या सीमेचे रक्षण करणाऱ्या भारतीय जवानांप्रती कृतज्ञता आणि आदर व्यक्त करत चॅलेंजर पब्लिक स्कूल, पिंपळे सौदागरच्या विद्यार्थिनी व शिक्षिकांनी औंध मिलिटरी स्टेशन येथे जवानांसोबत रक्षाबंधनाचा सण उत्साहपूर्ण आणि भावनिक वातावरणात साजरा केला.

यावेळी विद्यार्थिनींनी जवानांच्या मनगटावर प्रेम, आदर आणि कृतज्ञतेचे प्रतीक असलेली राखी बांधून त्यांना रक्षाबंधनाच्या शुभेच्छा दिल्या. विद्यार्थिनींनी जवानांशी संवाद साधत त्यांच्या शौर्याला आणि देशसेवेला मनापासून सलाम केला.

यावेळी विद्यार्थिनींनी आपल्या मनोगतातून जवानांप्रती कृतज्ञता व्यक्त केली.

आपण आज घरात आणि शाळेत सुरक्षितपणे जीवन जगत आहोत, कारण आपल्या वीर जवानांमुळे देश सुरक्षित आहे. त्यांच्या कर्तव्यनिष्ठा आणि त्यागामुळे आम्हाला सुरक्षित वातावरण मिळते. त्याबद्दल आम्ही सदैव ऋणी राहू, अशा भावना विद्यार्थिनींनी व्यक्त केल्या.

या विशेष उपक्रमाचे आयोजन शाळेचे अध्यक्ष संदीप काटे आणि प्राचार्या ज्योतिका मल्कानी यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आले. शिक्षिका कार्तिकला गायकवाड आणि सरोज तायडे यांच्या सहकार्याने विद्यार्थिनींनी या उपक्रमात उत्स्फूर्त सहभाग घेतला.

विद्यार्थिनींसाठी हा अनुभव केवळ रक्षाबंधनाचा उत्सव न राहता भारतीय सैनिकांप्रती कृतज्ञता, आदर आणि राष्ट्रभक्ती व्यक्त करण्याचा अविस्मरणीय क्षण ठरला.

या उपक्रमासाठी कर्नल जितीन थॉमस आणि लेफ्टनंट कर्नल नीरज थापा यांचे चॅलेंजर पब्लिक स्कूल, पिंपळे सौदागरच्या वतीने आभार मानण्यात आले. त्यांच्या सहकार्यामुळे विद्यार्थिनींना शूर जवानांसोबत रक्षाबंधन साजरे करण्याची अनमोल संधी मिळाली.

राखीचा हा धागा प्रेमाचा, विश्वासाचा, अभिमानाचा आणि राष्ट्रभक्तीचा!

४० शाळांमधील ६३० विद्यार्थ्यांनी साकारल्या आर्यभट्ट उपग्रहाच्या प्रतिकृती; एशिया बुक ऑफ रेकॉर्ड्समध्ये नोंद

राष्ट्रीय अंतराळ दिनानिमित्त पुण्यात अनोखा विज्ञानविषयक उपक्रम; विद्यार्थ्यांना इस्त्रोच्या शास्त्रज्ञांशी संवादाची संधी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे । प्रतिनिधी

राष्ट्रीय अंतराळ दिनानिमित्त पुण्यातील जी. जी. शाह इंग्लिश मीडियम स्कूलने इंडो सायन्स एज्युकेशन ट्रस्ट आणि ISRO-STC पुणे यांच्या सहकार्याने अंतराळ व विज्ञानविषयक विशेष उपक्रमाचे आयोजन केले. या उपक्रमात पुणे तसेच परिसरातील ४० शाळांमधील तब्बल ६३० विद्यार्थ्यांनी एकाच वेळी भारताच्या पहिल्या उपग्रह 'आर्यभट्ट'च्या प्रतिकृती तयार करून एशिया बुक ऑफ रेकॉर्ड्समध्ये नोंद केली.

या उपक्रमात उज्जीवन स्मॉल फायनान्स बँकेने 'मूनफेस्ट' या संकल्पनेअंतर्गत ब्रँडिंग आणि अनुभव भागीदार म्हणून सहभाग घेतला. विद्यार्थ्यांना अंतराळ विज्ञानाचा प्रत्यक्ष आणि अनुभवात्मक पद्धतीने परिचय व्हावा, हा या उपक्रमामागील प्रमुख उद्देश होता.

उपक्रमादरम्यान विद्यार्थ्यांसाठी मोबाइल प्लॅनेटेरियम, व्हीआर मून वॉक, थ्री-डी स्पेस अनुभव, दुर्बिणीद्वारे आकाश निरीक्षण तसेच अंतराळवीरांच्या संकल्पनेवर आधारित विविध इन्स्टॉलेशन्स उभारण्यात आले होते. याशिवाय विज्ञान आणि अंतराळ क्षेत्राशी संबंधित अनेक संवादात्मक शैक्षणिक उपक्रम घेण्यात आले.

कार्यक्रमाचे आणखी एक प्रमुख आकर्षण म्हणजे विद्यार्थ्यांना खडळजच्या शास्त्रज्ञांशी थेट संवाद साधण्याची मिळालेली संधी. शास्त्रज्ञांनी भारताच्या अंतराळ कार्यक्रमाची वाटचाल, उपग्रह तंत्रज्ञान आणि अंतराळ संशोधनातील भारताच्या कामगिरीबाबत विद्यार्थ्यांना माहिती दिली.

या संवादामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये अंतराळ विज्ञानाबद्दलची जिज्ञासा वाढण्यासोबतच विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि संशोधन क्षेत्रात भविष्यात करिअर करण्याची प्रेरणा मिळाली.

'मूनफेस्ट'च्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांमध्ये जिज्ञासा, ज्ञानाची आवड आणि मोठी स्वप्ने पाहण्याची प्रेरणा देणाऱ्या अशा उपक्रमाशी जोडले जाण्याचा आनंद असल्याचे उज्जीवन स्मॉल फायनान्स बँकेच्या वतीने सांगण्यात आले.

एकाच वेळी ६३० विद्यार्थ्यांनी आर्यभट्ट उपग्रहाच्या प्रतिकृती साकारत केलेली ही विक्रमी नोंद विद्यार्थ्यांच्या विज्ञानविषयक उत्सुकतेला आणि सामूहिक सहभागाला नवी दिशा देणारी ठरली.

'मुलगा १२ वी झालाय, तर माझं वय ४६... कंपनीने सांगितले आता अख शिका...' पुण्यातल्या आयटी इंजिनिअरची व्यथा!

पुणे : एकेकाळी 'स्वप्नांचे शहर' आणि 'आयटीचे माहेरघर' अशी ओळख असलेल्या पुण्यातील हिंजवडी आणि मगरपट्टा परिसरातील आयटी क्षेत्रात सध्या एका वेगळ्याच भीतीचे सावट पसरले आहे. आर्टिफिशियल इंटेलिजन्सच्या झपाट्याने वाढणाऱ्या प्रभावामुळे लाखो रुपयांचे पॅकेज घेणाऱ्या अनुभवी, ज्येष्ठ आयटी कर्मचाऱ्यांच्या नोकऱ्यांवर टांगती तलवार आली आहे. अशाच एका ४६ वर्षीय वरिष्ठ आयटी अभियंत्याची हतबलता सध्या आयटी वर्तुळात चर्चेचा आणि चिंतेचा विषय ठरत आहे.

''मुलाचे पुढील शिक्षण समोर असताना कंपनी म्हणतेय अख शिक, नाहीतर...''

पुण्यातील एका नामांकित आयटी कंपनीत कार्यरत असलेल्या ४६ वर्षीय अभियंत्याने आपली व्यथा मांडली आहे. ''माझा मुलगा नुकताच १२ वी उत्तीर्ण झाला असून त्याच्या उच्च शिक्षणासाठी मोठा खर्च समोर उभा आहे. अशा वेळी कंपनीने स्पष्ट सांगितले आहे की, जुने प्रोजेक्ट संपले आहेत आणि नवे प्रोजेक्ट्स मिळवण्यासाठी कंपनीला केवळ अख ची जाण असणारे मनुष्यबळ हवे आहे. त्यामुळे तातडीने अख टूल्स शिकून घ्या, अन्यथा पर्याय शोधा. पंचविशीत असताना कोडिंग शिकणे वेगळे होते, पण आता या वयात, कौटुंबिक जबाबदाऱ्या सांभाळताना नवीन तंत्रज्ञान कसे आत्मसात करू?'' असा हताश सवाल या अभियंत्यासमोर उभा ठाकला आहे.

पुण्याच्या अर्थव्यवस्थेला आयटीचा आधार, पण आता अनिश्चितता

गेल्या दोन दशकांत पुण्यात आयटी उद्योगामुळे रिअल इस्टेट, ऑटोमोबाईल, हॉटेल्स आणि रिटेल मार्केटमध्ये प्रचंड तेजी आली होती. लाखो तरुणांनी पुण्यात घरे घेतली, ईएमआय सुरू केले. मात्र, आता अख च्या आगमनामुळे ४० ते ५० वयोगटातील वरिष्ठ कर्मचाऱ्यांसमोर अस्तित्वाचा प्रश्न निर्माण झाला आहे.

कंपन्यांसमोर नवे संकट, कर्मचाऱ्यांवर दबाव...

जागतिक पातळीवर पारंपरिक सॉफ्टवेअर डेव्हलपमेंटचे काम घटले असून बहुतांश क्लायंट्स आता अख इंटिग्रेशनची मागणी करत आहेत. कर्मचाऱ्यांनी स्वतःहून अख मॉडेल्स, प्रॉम्प्ट इंजिनिअरिंग आणि ऑटोमेशन टूल्स शिकून घेणे कंपन्यांनी सक्तीचे केले आहे. थेट कामावरून काढून टाकण्याऐवजी 'प्रकल्प नाही' किंवा 'एआयचे ज्ञान नाही' अशी कारणे पुढे करून जुन्या कर्मचाऱ्यांना बाजूला सारले जात आहे.

दैनिक राज्य लोकतंत्र हे पत्र मुद्रक, प्रकाशक मालक सीमा भिमराव मस्के यांनी जगमित्र प्रिंटर्स ॲण्ड सेल्स कॉर्पोरेशन सुमतीनगर, जालना रोड, बीड येथे छापून कार्यालय दैनिक राज्य लोकतंत्र, राजीव गांधी चौक, कॅनाल रोड, बीड, ता.जि. बीड, ४३११२२ (महाराष्ट्र) येथे प्रकाशित केले. **संपादक** - सीमा मस्के (मोकाशे) । **कार्यकारी संपादक** - सुभाष विलासराव चौरे या अंकात प्रकाशित झालेल्या मजकुरातील मतांशी संपादक सहमत असतीलच असे नाही. न्यायालयीन वाद बीड न्यायकक्षेत. EMAIL- RAJYALOKTANTRA@GMAIL.COM NO.L SB/BEED RNP-206/2024-26

लोणी येथे राखी विक्रीसाठी स्टॉल सजले; रंगीबेरंगी राख्यांनी बाजारपेठा फुलल्या

रक्षाबंधनाच्या पार्श्वभूमीवर विविध डिझाईन्सच्या राख्यांना मागणी; महागाईचा परिणाम जाणवणार

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी-धामणी । प्रतिनिधी

राखी पौर्णिमेला अवघे दोन दिवस शिल्लक राहिल्याने आंबेगाव तालुक्यातील निरगुडसर, लोणी, धामणीसह परिसरातील बाजारपेठा रंगीबेरंगी राख्यांनी सजल्या आहेत. लोणी येथे राखी विक्रीसाठी विविध ठिकाणी आकर्षक स्टॉल उभारण्यात आले असून, बहिणींकडून भावांसाठी राखी खरेदी करण्यासाठी गर्दी होऊ लागली आहे.

यंदा बाजारात पारंपरिक राख्यांसोबतच विविध फॅन्सी आणि आकर्षक डिझाईन्सच्या राख्या उपलब्ध झाल्या आहेत. मात्र, वाढत्या महागाईचा परिणाम राख्यांच्या किमतीवरही जाणवत असल्याचे विक्रेत्यांनी सांगितले. ग्राहकांच्या मागणीनुसार रेशीम, जरी, नायलॉन, वेलवेट, म्युझिकल, चायनीज, कुंदन तसेच पारंपरिक गोंडा राख्यांचे विविध प्रकार बाजारात दाखल झाले आहेत.

लोणी येथील राखी विक्रेते ज्योती शहा यांनी सांगितले की, यंदा फॅन्सी डिझाईनमधील राख्यांना विशेष मागणी आहे. बाजारात १०० रुपयांपासून १ हजार रुपये डझनापर्यंत विविध प्रकारच्या राख्या उपलब्ध आहेत. ग्राहकांच्या

आवडीनुसार साध्या, आकर्षक तसेच महागड्या राख्यांचे पर्याय ठेवण्यात आले आहेत.

राख्यांची खरेदी मुंबई, पुणे, नगर, नवी मुंबई, मंचर, शिरूर, खेड आणि नारायणगाव आदी बाजारपेठांमधून केली जाते. त्यामुळे स्थानिक बाजारपेठांमध्ये दरवर्षी राख्यांचे नवनवीन प्रकार पाहायला मिळतात.

दरम्यान, काही वर्षांपूर्वी देवदेवतांची चित्रे असलेल्या राख्यांना मोठी मागणी होती. मात्र, आता अशा राख्यांची संख्या कमी झाली असून, चित्रपटातील अभिनेता-अभिनेत्रींची चित्रे असलेल्या राख्यांचे प्रमाण वाढल्याचे बाजारातील चित्रावरून दिसून येत आहे. मुलांसाठी कार्टून, म्युझिकल आणि आकर्षक फॅन्सी राख्यांनाही पसंती मिळत आहे.

परिसरात यंदा पावसाने चांगली हजेरी लावल्याने शेतीच्या कामांना दिलासा मिळाला आहे. त्यामुळे रक्षाबंधनाचा सण यंदा उत्साहात साजरा होईल, अशी अपेक्षा परिसरातील राखी विक्रेत्यांनी व्यक्त केली आहे. रक्षाबंधनाच्या पूर्वसंध्येला बाजारपेठेत खरेदीसाठी गर्दी आणखी वाढण्याची शक्यता आहे.

सारांश वृत्त

प्रभाग क्रमांक १६ मधील नागरिकांच्या समस्या जाणून घेण्यासाठी २७ ऑगस्टला 'आमदार आपल्या दारी'

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी-चिंचवड । प्रतिनिधी

चिंचवड विधानसभा मतदारसंघातील प्रभाग क्रमांक १६ मधील नागरिकांच्या समस्या थेट जाणून घेऊन त्या सोडवण्यासाठी आमदार शंकर जगताप यांच्या वतीने 'आमदार आपल्या दारी' या उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले आहे.

हा उपक्रम गुरुवार, दि. २७ ऑगस्ट २०२६ रोजी सकाळी १० ते सायंकाळी ४ वाजेपर्यंत रावेत येथील समीर लॉन्स येथे आयोजित करण्यात आला आहे.

रावेत, किवळे आणि मामुर्डी परिसरातील नागरिकांच्या विविध नागरी समस्या, विकासकामे तसेच प्रलंबित प्रश्न याबाबत नागरिकांशी थेट संवाद साधून त्यांची माहिती घेण्यात येणार आहे. संबंधित समस्या तातडीने मार्गी लावण्यासाठी प्रशासनाच्या माध्यमातून पाठपुरावा करण्याचा उद्देश या उपक्रमामागे आहे.

स्थानिक नागरिकांना आपल्या परिसरातील समस्या थेट मांडण्यासाठी या उपक्रमात सहभागी होण्याचे आवाहन करण्यात आले आहे.

दिनांक : गुरुवार, २७ ऑगस्ट २०२६

वेळ : सकाळी १० ते सायंकाळी ४ वाजेपर्यंत

स्थळ : समीर लॉन्स, रावेत, पिंपरी-चिंचवड

विद्यार्थ्यांनी तणावमुक्त जीवन जगत सकस आहार व व्यायामाला प्राधान्य द्यावे

निरगुडसर येथील विद्यालयात आरोग्यविषयक मार्गदर्शन कार्यक्रम

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी-धामणी : प्रतिनिधी

लोणी-धामणी : दैनिक राज्य लोकतंत्र

निरगुडसर (ता. आंबेगाव) येथील पंडित जवाहरलाल नेहरू माध्यमिक व दत्तात्रय गोविंदराव वळसे पाटील उच्च माध्यमिक विद्यालयात विद्यार्थ्यांसाठी आरोग्यविषयक मार्गदर्शन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते.

यावेळी आरोग्य सल्लागार निलम भागडे यांनी विद्यार्थ्यांना आरोग्याची काळजी, सकस आहार, नियमित व्यायाम आणि तणावमुक्त जीवनशैली याबाबत मार्गदर्शन केले. शिक्षण घेत असताना विद्यार्थ्यांनी अनावश्यक ताण-तणाव न घेता आनंदी आणि सकारात्मक जीवन जगावे. दैनंदिन जीवनात नियमित व्यायामाला महत्त्व देण्याबरोबरच शरीराच्या गरजेनुसार योग्य व सकस आहार घेणे आवश्यक आहे, असे त्यांनी सांगितले.

विद्यार्थ्यांनी अभ्यासासोबतच आपल्या आवडी-निवडी आणि कलागुणांनाही वेळ द्यावा. पालकांनी आपल्या मुलांच्या आवडी ओळखून त्यांच्या कलागुणांना प्रोत्साहन द्यावे आणि त्यांच्यावर योग्य संस्कार करावेत, असे आवाहनही भागडे यांनी केले.

आरोग्य म्हणजे केवळ शारीरिक स्वास्थ्य नसून मानसिक स्वास्थ्यही तितकेच महत्त्वाचे आहे. त्यामुळे विद्यार्थ्यांनी आपले मानसिक आरोग्य जपण्यासोबतच सकारात्मक विचार, नियमित व्यायाम, योग्य आहार आणि पुरेशी विश्रांती यांना जीवनशैलीचा भाग बनवावा, असे त्यांनी स्पष्ट केले.

या कार्यक्रमास निरगुडेश्वर शिक्षण संस्थेचे अध्यक्ष ॲड. प्रदीप वळसे पाटील, उपसरपंच भाऊसाहेब वळसे पाटील, माजी उपसरपंच आनंदराव वळसे पाटील, तंटामुक्ती समितीचे अध्यक्ष सुरेश टाव्हरे, सोसायटीचे चेअरमन मंगेश मुंडके, रामचंद्र वळसे पाटील, माजी चेअरमन सुरेश आवारी, उदय हांडे देशमुख, अशोक मेंगडे, प्राचार्य कांताराम टाव्हरे, पर्यवेक्षक संतोष वळसे यांच्यासह शिक्षकवृंद आणि विद्यार्थी उपस्थित होते.

धामणीत शुक्रवारी खंडोबा-बाणाई विवाह सोहळा; श्रावण पौर्णिमेनिमित्त पहाटे धार्मिक विधी; महिला भाविकांकडून मुखवट्यांना हळद

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी धामणी : प्रतिनिधी

धामणी (ता. आंबेगाव) येथील श्री कुलस्वामी खंडोबा देवस्थान मंदिरात श्रावण पौर्णिमा अर्थात रक्षाबंधनानिमित्त शुक्रवार, दि. २८ ऑगस्ट रोजी पहाटे पारंपरिक धार्मिक विधींसह खंडोबा-बाणाई विवाह सोहळा उत्साहात पार पडणार आहे. यावेळी बेल अर्पण, दुग्धाभिषेक व रुद्राभिषेक आदी धार्मिक विधी करण्यात येणार असल्याची माहिती ग्रामस्थांनी दिली.

पुरातन मार्तंडविजय आणि मल्हारी सप्तशती चरित्र या ग्रंथांमध्ये खंडोबा आणि बाणाई यांचा विवाह श्रावण महिन्यातील पौर्णिमेला उगवत्या सूर्याला साक्षी ठेवून नळदुर्ग (जि. धाराशिव) येथे साध्या पद्धतीने मोजक्या मंडळींच्या उपस्थितीत झाल्याचा उल्लेख असल्याचे सांगितले जाते. जेजुरी आणि नळदुर्ग या प्रमुख स्थानांसह विविध खंडोबा मंदिरांमध्ये या विवाह सोहळ्याची परंपरा आजही उत्साहाने जपली जाते.

धामणी येथील देवस्थानात शुक्रवारी पहाटे ५ वाजता धार्मिक विधींना सुरुवात होणार आहे. यावेळी १२ यजमानांच्या हस्ते स्वयंभू सप्तशिवलिंगाचा दुग्धाभिषेक व रुद्राभिषेक करण्यात येणार आहे. त्यानंतर खंडोबा आणि बाणाई यांच्या देखण्या मुखवट्यांना महिला भाविकांच्या हस्ते हळद लावण्यात येईल.

यानंतर पारंपरिक मिरवणूक काढण्यात येणार असून, मिरवणुकीनंतर खंडोबा-बाणाई विवाह सोहळा संपन्न होणार आहे. या धार्मिक कार्यक्रमात परिसरातील भाविकांनी मोठ्या संख्येने सहभागी व्हावे, असे आवाहन देवस्थानच्या वतीने प्रकाश जाधव पाटील आणि सेवेकरी मंडळींनी केले आहे.

मंचरमध्ये गोदाम फोडून पितळ-तांब्याचा भंगार चोरी; ७.८६ लाखांचा मुद्देमाल जप्त

स्थानिक गुन्हे शाखा व मंचर पोलिसांची संयुक्त कारवाई; श्रीरामपूरच्या २४ वर्षीय आरोपीला अटक

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मंचर : प्रतिनिधी

मांगवाडा परिसरातील भांड्यांच्या पत्राशेड गोदामाचे कुलूप तोडून पितळ व ताब्याचा भंगार तसेच सीसीटीव्ही डीव्हीआर चोरी करणाऱ्या आरोपीला मंचर पोलिसांनी अटक केली. स्थानिक गुन्हे शाखा, पुणे ग्रामीण आणि मंचर पोलिसांच्या संयुक्त कारवाईत सोफियान मुस्ताक शेख (वय २४, रा. वॉर्ड क्रमांक २, बजरंग चौक, श्रीरामपूर) याला ताब्यात घेण्यात आले. त्याच्याकडून चोरीचा भंगार व गुन्ह्यात वापरलेले वाहन असा एकूण ७ लाख ८६ हजार २०० रुपयांचा मुद्देमाल जप्त करण्यात आला आहे.

मंचर पोलीस ठाण्यात दाखल तक्रारीनुसार, फिर्यादी सुमीत जेठमल पुनामिया यांच्या मांगवाडा येथील भांड्यांच्या गोदामाचे कडी-कोयंडे तोडून अज्ञात चोरट्यांनी प्रवेश केला होता. गोदामातील जुना तांबा-पितळ भांड्यांचा स्क्रॅप तसेच Hikvision कंपनीचा सीसीटीव्ही डीव्हीआर चोरीला गेला होता. चोरीच्या मुद्देमालाची किंमत सुमारे ३ लाख ६२ हजार ९०० रुपये होती.

गुन्ह्याचा तपास करताना पोलिसांनी परिसरातील सीसीटीव्ही फुटेज तपासले. तसेच तांत्रिक विश्लेषणाच्या आधारे संशयित आरोपी श्रीरामपूर, जि. अहिल्यानगर येथे असल्याची माहिती पोलिसांना मिळाली. त्यानुसार पोलिसांनी कारवाई करून सोफियान शेख याला ताब्यात घेतले.

पोलिसांच्या तपासात आरोपीने मंचर येथील आरिफ अस्लम नायकोडी व इतर साथीदारांच्या मदतीने चोरी केल्याची कबुली दिल्याचे पोलिसांनी सांगितले. त्यानंतर पोलिसांनी २९७ किलो पितळी धातूचा भंगार आणि ३५८ किलो तांब्याचा धातूचा भंगार जप्त केला. याशिवाय गुन्ह्यात वापरण्यात आलेले सुमारे २ लाख ५० हजार रुपये किमतीचे वाहनही पोलिसांनी ताब्यात घेतले.

ही कारवाई पुणे ग्रामीणचे पोलीस अधीक्षक संदीप सिंग गिल, मंचर पोलीस ठाण्याचे पोलीस निरीक्षक महादेव वाघमोडे आणि स्थानिक गुन्हे शाखेचे पोलीस निरीक्षक प्रमोद क्षीरसागर यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आली.

कारवाईत सहायक पोलीस निरीक्षक महादेव शेलार, सहायक पोलीस उपनिरीक्षक शरद बांबळे, पोलीस हवालदार संदीप फड, हनुमंत ढोबळे, राजू मोमीन, स्वप्निल गाढवे, भारत मोहोळ, सुदाम घाडगे, संजय नाडेकर, योगेश रोडे, अजित पवार, शेखर भोईटे, निलेश सुपेकर आदी पोलिस कर्मचाऱ्यांनी सहभाग घेतला.

या प्रकरणाचा पुढील तपास मंचर पोलीस ठाण्याच्या वतीने सुरू असून, चोरीत सहभागी असलेल्या इतर आरोपींचा शोध घेतला जात आहे.

वाढीव वीजबिल आणि स्मार्ट मीटरविरोधात नीरा-शिवतक्रार ग्रामस्थ आक्रमक

वाढीव बिलांची दुरुस्ती करण्याची मागणी; मागण्या मान्य न झाल्यास ८ सप्टेंबरपासून बेमुदत ठिय्या आंदोलनाचा इशारा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नीरा-शिवतक्रार : प्रतिनिधी

: वाढीव वीजबिल आणि स्मार्ट मीटरच्या मुद्द्यावरून नीरा-शिवतक्रार परिसरातील ग्रामस्थांनी महावितरणविरोधात आक्रमक भूमिका घेतली आहे. गेल्या काही महिन्यांपासून मीटर रीडिंग न घेताच वीजबिले देण्यात येत असल्याचा आरोप ग्रामस्थांनी केला असून, त्यामुळे ग्राहकांवर अवाजवी वीजबिलांचा आर्थिक भार पडत असल्याचे त्यांनी म्हटले आहे.

ग्रामस्थांच्या म्हणण्यानुसार, स्मार्ट मीटर बसविण्याबाबत ग्रामपंचायतीचा ठराव असतानाही परिसरात स्मार्ट मीटर बसविण्यात आले आहेत. या प्रक्रियेबाबत ग्रामस्थांनी नाराजी व्यक्त केली असून, ग्राहकांच्या संमतीचा आणि स्थानिक पातळीवरील निर्णयांचा विचार करण्यात आला का, असा सवाल उपस्थित केला आहे.

स्मार्ट मीटर काढून त्याऐवजी जुने मीटर बसवावेत, गेल्या काही महिन्यांतील वाढीव वीजबिलांची तपासणी करून दुरुस्ती करावी तसेच अवाजवी कर व विविध शुल्क रद्द करावे, अशी मागणी ग्रामस्थांनी केली आहे. मीटर रीडिंग न घेता वीजबिले आकारली जात असल्याच्या तक्रारींची महावितरणने तातडीने दखल घेऊन प्रत्यक्ष मीटर तपासणी करावी आणि ग्राहकांना योग्य बिल देण्यात यावे, अशी मागणीही करण्यात आली आहे. दरम्यान, ग्रामस्थांनी आपल्या मागण्यांसाठी प्रशासनाला ५ सप्टेंबरपर्यंतची मुदत दिली आहे. या मुदतीत मागण्यांची पूर्तता न झाल्यास ८ सप्टेंबरपासून बेमुदत ठिय्या आंदोलन करण्यात येईल, असा इशारा ग्रामस्थांनी दिला आहे. वीज ग्राहकांच्या तक्रारींची तातडीने दखल घेऊन महावितरणने ग्रामस्थांशी चर्चा करावी आणि वाढीव बिलांचा प्रश्न मार्गी लावावा, अशी अपेक्षा परिसरातील नागरिकांकडून व्यक्त होत आहे.

जनतेचे सेवक आहात, सेवक म्हणून काम करा; अन्यथा चौकशीला सामोरे जावे लागेल

डॉ. सतीश केदारी यांचा पुरंदरच्या प्रांत वर्षा लांडगे यांना इशारा; विविध मागण्यांसाठी रिपब्लिकन श्रमिक ब्रिगेडचे धरणे आंदोलन

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुरंदर : प्रतिनिधी

पुरंदर : अधिकारी हे जनतेचे सेवक आहेत. त्यामुळे त्यांनी सेवक म्हणून जनतेच्या प्रश्नांची सोडवणूक करण्यासाठी काम करावे. अन्यथा वरिष्ठांकडे तक्रार करून खातेनिहाय चौकशीला सामोरे जावे लागेल, असा इशारा रिपब्लिकन श्रमिक ब्रिगेडचे प्रदेशाध्यक्ष डॉ. सतीश केदारी यांनी पुरंदरच्या उपविभागीय अधिकारी तथा प्रांत वर्षा लांडगे यांना दिला.

विविध नागरी व महसुली प्रश्नांकडे प्रशासनाचे लक्ष वेधण्यासाठी रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया (आठवले) श्रमिक ब्रिगेडच्या वतीने सोमवार, दि. २४ ऑगस्ट रोजी पुरंदरच्या उपविभागीय अधिकारी कार्यालयासमोर जाहीर धरणे आंदोलन करण्यात आले. सकाळी ११ वाजता सुरू झालेले हे आंदोलन सायंकाळी ५ वाजता स्थगित करण्यात आले.

या आंदोलनाचे आयोजन रिपब्लिकन श्रमिक ब्रिगेडचे प्रदेश सरचिटणीस विष्णूदादा भोसले यांनी केले होते. यावेळी बोलताना डॉ. केदारी यांनी प्रांत वर्षा लांडगे यांच्या भूमिकेवर नाराजी व्यक्त केली. आंदोलन सुरू असताना प्रांत कार्यालयात उपस्थित असूनही आंदोलनकर्त्यांची भेट घेतली नाही किंवा कार्यालयाच्या प्रतिनिधीमार्फत चर्चेसाठी निमंत्रण दिले नाही, असा आरोप त्यांनी केला.

जनतेच्या ज्वलंत प्रश्नांसाठी नागरिक आंदोलन करीत असताना अधिकाऱ्यांनी त्याची दखल घेणे अपेक्षित आहे. आंदोलनाकडे दुर्लक्ष करणे ही बाब अशोभनीय आहे. अधिकाऱ्यांनी जनतेच्या प्रश्नांकडे गांभीर्याने पाहावे, असे केदारी यांनी सांगितले.

महसूल विभागातील विविध प्रलंबित प्रकरणे तातडीने निकाली काढण्याची मागणी आंदोलनकर्त्यांनी केली. प्रांत वर्षा लांडगे आणि तहसीलदार विक्रम राजपूत यांच्या न्यायालयात प्रलंबित असलेल्या महसुली खटल्यांमध्ये निकालासाठी प्रकरणे ठेवण्यात आल्यानंतर १५ दिवसांत वादी-प्रतिवादींना निकाल देण्यात यावा, अशी मागणी करण्यात आली.

तसेच कलम १५५, कलम १४३ आणि मामलेदार कायद्यानुसार चालणारी प्रकरणे तातडीने निकाली काढावीत, अशी मागणीही करण्यात आली.

कुणबी आणि अनुसूचित जमातीचे दाखले तातडीने देणे, बेघर व भूमिहीन नागरिकांना घरकुलासाठी शासकीय जागा उपलब्ध करून देणे, भूमी अभिलेख कार्यालयातील प्रश्न सोडविणे, पंचायत समिती पुरंदरशी संबंधित प्रश्न निकाली काढणे, सासवड-कोडीत रस्त्याची दुरवस्था दूर करणे आणि सक्तीने बसविले जाणारे स्मार्ट मीटर थांबविणे आदी मागण्याही आंदोलनाच्या माध्यमातून करण्यात आल्या.

आंदोलनात रिपब्लिकन श्रमिक ब्रिगेडचे प्रदेश उपाध्यक्ष रविंद्र वालदे, जिल्हाध्यक्ष संतोषनाना डोळस, पुणे शहराध्यक्ष किशोर पंडागळे, प्रदेश संघटक सचिव गोविंद जगताप, प्रदेश संपर्कप्रमुख स्टिवन जोसेफ, प्रदेश उपाध्यक्ष निलेश आगळे, प्रदेश सचिव शकुरभाई शेख, सत्तारभाई शेख, पश्चिम महाराष्ट्र उपाध्यक्ष मंगेश सोनवणे, महिला आघाडी जिल्हाध्यक्ष सोनीताई जाधव, पारधी आघाडीचे नेते पुरुषोत्तम पवार, पुरंदर तालुकाध्यक्ष सुधीर शेलार, नामदेव नेटके, जेजुरी नगरपरिषदेचे माजी नगराध्यक्ष अविनाश भालेराव यांच्यासह विविध पदाधिकारी व कार्यकर्ते सहभागी झाले होते.

दरम्यान, प्रांत कार्यालयाकडून आंदोलनाची दखल घेण्यात आली नसल्याचा आरोप करत आंदोलकांनी प्रांत वर्षा लांडगे यांचा जाहीर निषेध केला. सकाळी ११ ते सायंकाळी ५ वाजेपर्यंत आंदोलन केल्यानंतर ते स्थगित करण्यात आले.

दरम्यान, मागण्यांवर प्रशासनाने तातडीने कार्यवाही न केल्यास आंदोलन अधिक तीव्र करण्याचा इशारा रिपब्लिकन श्रमिक ब्रिगेडच्या पदाधिकाऱ्यांनी दिला आहे.

देवाच्या दानावर 'डल्ला' चालणार नाही! बांके बिहारी मंदिराच्या देणग्यांवर सर्वोच्च न्यायालयाचा कडक इशारा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : प्रतिनिधी

वृंदावनमधील प्रसिद्ध श्री बांके बिहारी मंदिरातील देणग्यांच्या कथित अपहाराच्या आरोपांवर सर्वोच्च न्यायालयाने मंगळवारी, २५ ऑगस्ट २०२६ रोजी, कठोर भूमिका घेतली. भाविकांनी श्रद्धेने अर्पण केलेल्या पैशांपैकी एक पैसाही वळवला जाऊ नये, असे स्पष्ट निर्देश न्यायालयाने दिले. प्रत्येक देणगी मंदिराच्या अधिकृत दानपेटीत किंवा ऑनलाइन पद्धतीने थेट मंदिराच्या कोषागारात जमा झाली पाहिजे, असे सर्वोच्च न्यायालयाने बजावले.

भारताचे सरन्यायाधीश सूर्यकांत, न्यायमूर्ती जॉयमाल्या बागची आणि न्यायमूर्ती व्ही. मोहना यांच्या खंडपीठासमोर या प्रकरणाची सुनावणी झाली. मंदिराच्या व्यवस्थापनावर देखरेख ठेवण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेल्या उच्चस्तरीय समितीचा स्थिती अहवाल ज्येष्ठ विधिज्ञ मनिंदर सिंह यांनी न्यायालयासमोर सादर केला. या अहवालातील माहितीची न्यायालयाने दखल घेतली.

देणग्यांचा कथित 'अपहार' किंवा 'गळती' थांबवण्यासाठी सर्वोच्च न्यायालयाने अत्यंत स्पष्ट भूमिका घेतली आहे. मंदिरात येणारी प्रत्येक देणगी अधिकृत दानपेटीत किंवा ऑनलाइन मंदिराच्या कोषागारातच पोहोचली पाहिजे, असे न्यायालयाने स्पष्ट केले.

देणगी अधिकृत मार्गाने मंदिराच्या तिजोरीत पोहोचण्यास कोणीही अडथळा निर्माण केल्यास त्याकडे अत्यंत गांभीर्याने पाहिले जाईल, असा इशाराही न्यायालयाने दिला.

विशेष म्हणजे, न्यायालयाने मंदिरातील 'सेवायत' किंवा अन्य कोणत्याही व्यक्तीचा उल्लेख करत, देणगी अधिकृत व्यवस्थेपर्यंत पोहोचण्यास अडथळा आणणाऱ्या कोणत्याही प्रकारच्या हस्तक्षेपाला सहन केले जाणार नाही, असे स्पष्ट केले. म्हणजेच श्रद्धेच्या नावाखाली देणगीच्या पैशांवर कोणाचेही अनधिकृत नियंत्रण राहणार नाही, हा संदेश सर्वोच्च न्यायालयाने दिला आहे. या प्रकरणातील गंभीरता यावरूनही स्पष्ट होते की, मंदिरातील देणगी व्यवस्थापनासाठी उच्चस्तरीय समितीची स्थापना करावी लागली आणि तिच्याकडून स्थिती अहवाल मागवण्यात आला. भाविकांनी अर्पण केलेला पैसा नेमका कुठे जातो, त्याची नोंद कशी ठेवली जाते आणि मंदिराच्या धार्मिक व सार्वजनिक व्यवस्थापनात आर्थिक पारदर्शकता किती आहे, हे प्रश्न आता न्यायालयाच्या केंद्रस्थानी आले आहेत.

देवाच्या नावाने येणाऱ्या पैशाचा हिशेब मात्र माणसांनीच द्यायचा असतो, हे सर्वोच्च न्यायालयाच्या भूमिकेतून पुन्हा स्पष्ट झाले आहे. श्रद्धा अमूल्य असली, तरी तिच्यासोबत येणाऱ्या देणगीचा प्रत्येक रुपया पारदर्शक पद्धतीने मंदिराच्या तिजोरीत पोहोचणे आवश्यक आहे. आता या आदेशाची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी किती कठोरपणे होते, याकडे भाविकांचे आणि प्रशासनाचे लक्ष लागले आहे.

सारांश वृत्त

कांदिवलीत अमराठी रिक्षाचालकांची मुजोरी; प्रवासी घेऊन जाणाऱ्या मराठी चालकाला मारहाण, मनसे आक्रमक

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : प्रतिनिधी

राज्यातील रिक्षा-टॅक्सी चालकांना व्यावहारिक मराठी येणे बंधनकारक असून या नियमांचे उल्लंघन करणाऱ्या रिक्षा-टॅक्सी चालकांविरोधात आरटीओने मोहीम उघडली आहे. १५ ऑगस्टपासून रिक्षा-टॅक्सी चालकांची मराठी चाचणी घेतली जात आहे. आता राज्य शासनाच्या या नियमांना झुगारून काही अमराठी रिक्षाचालक रस्त्यावर उतरले आहेत. कांदिवली येथे या रिक्षाचालकांनी रस्त्यावर वाहने अडवण्याचा प्रयत्न केला. दुसरीकडे कांदिवली पश्चिमेकडे एका मराठी रिक्षाचालकाला ४ ते ५ अमराठी रिक्षाचालकांनी अडवून त्यांना धमकावण्याचा आणि मारहाण करण्याचा प्रयत्न केल्याचं समोर आले आहे. या घटनेनंतर मनसेने आक्रमक पवित्रा घेतला. कांदिवलीतील मराठी रिक्षाचालक प्रकाश बंडीशेजवळ हे हिंदुस्तान नाक्याहून स्टेशनच्या दिशेने भाडे घेऊन जात होते. त्यावेळी क्रोमा शोरूमसमोर काही अमराठी रिक्षाचालकांनी त्यांना अडवले. त्यांच्या रिक्षाचे वायपर तोडले, धक्काबुक्की केली आणि मारहाणही केली. अमराठी रिक्षाचालकांनी रिक्षा बंद ठेवण्याची धमकी दिली. त्यावर प्रकाश यांनी मी मराठी आहे, तुम्हाला अडचण काय? असा प्रश्न केला. त्यावर आज संप आहे असं सांगत त्यांनी मारहाण केली असा आरोप प्रकाश बंडीशेजवळ यांनी केला. या मारहाणीत मराठी रिक्षाचालकाच्या रिक्षाचे नुकसान झाले. त्याशिवाय रिक्षाचालकाला किरकोळ दुखापत झाली आहे. या लोकांवर कठोर कारवाई झाली पाहिजे अशी मागणी पीडित रिक्षाचालकाने केली आहे. तर या घटनेबाबत मनसेचे विभाग अध्यक्ष दिनेश साळवी यांना कळताच ते मनसेच्या स्थानिक पदाधिकाऱ्यांसह घटनास्थळी पोहचले. स्थानिक पोलीसही घटनास्थळी पोहचले. त्यांनी परिसरात उभ्या असणाऱ्या रिक्षाचालकांना एकतर रिक्षा सुरू करा अन्यथा या रस्त्यावरून रिक्षा हटवा असं सांगितले. त्यावेळी काही रिक्षाचालकांनी आम्हाला रिक्षा चालवायच्या आहेत, परंतु काहींनी धमकी दिल्याने घाबरवून रिक्षा बंद ठेवल्या होत्या असं सांगितले.

सोन्याचा पुन्हा झेपावता भाव! तीन महिन्यांचा उच्चांक गाठल्यानंतर तेजीला ब्रेक; अमेरिकेच्या महागाईच्या आकडेवारीकडे नजर

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई । प्रतिनिधी

जागतिक बाजारात सोन्याच्या दराने मंगळवारी, २५ ऑगस्ट २०२६ रोजी, तीन महिन्यांहून अधिक काळातील सर्वोच्च पातळी गाठली. मात्र, या उच्चांकानंतर सोन्याच्या दरातील तेजीला काहीसा ब्रेक लागला असून बाजार आता अमेरिकेच्या महागाईच्या आगामी आकडेवारीकडे डोळे लावून बसला आहे. त्यामुळे सोन्याच्या पुढील दिशेबाबत गुंतवणूकदारांमध्ये उत्सुकता वाढली आहे.

रॉयटर्सच्या माहितीनुसार, आंतरराष्ट्रीय बाजारात स्पॉट सोन्याचा दर ४,६५२.२६ डॉलर प्रति औंस इतका होता आणि तो जवळपास स्थिर राहिला. व्यवहारादरम्यान सोन्याने १४ मे २०२६नंतरची सर्वोच्च पातळी गाठली होती. दुसरीकडे, अमेरिकेतील सोन्याच्या वायदे व्यवहारात ०.२ टक्क्यांची वाढ होऊन दर ४,७०९.४० डॉलर प्रति औंस झाला. सोन्याच्या दरातील तेजीला जागतिक आर्थिक आणि भू-राजकीय घडामोडींचाही आधार मिळत आहे. अमेरिकेने इराणवरील निर्बंधांचा विस्तार केल्यानंतर इराणने प्रत्युत्तर देण्याचा इशारा दिला आहे. त्यामुळे जागतिक पातळीवरील अनिश्चितता वाढल्यास सुरक्षित गुंतवणूक म्हणून सोन्याकडे पुन्हा आकर्षण वाढू शकते. दरम्यान, चीनकडून सोन्याच्या मागणीतही वाढ झाल्याचे संकेत मिळत आहेत. हाँगकाँगमार्गे चीनची निव्वळ सोन्याची आयात महिन्याच्या तुलनेत ११ टक्क्यांनी वाढली आहे. जगातील मोठ्या सोन्याच्या बाजारपेठांपैकी एक असलेल्या चीनमधील मागणी वाढल्याने जागतिक दरांवर त्याचा परिणाम होऊ शकतो.

मात्र, आता बाजाराचे सर्वाधिक लक्ष अमेरिकेच्या वैयक्तिक उपभोग खर्च निर्देशांकावर अर्थात पीसीई महागाईच्या आकडेवारीवर आहे. ही आकडेवारी बुधवारी जाहीर होणार असून, अमेरिकेच्या मध्यवर्ती बँकेच्या महागाईचा अंदाज घेण्यासाठी हा महत्त्वाचा निर्देशांक मानला जातो.

सीमेवर तणाव, चर्चेत 'तोडगा'! भारत-चीन पुन्हा आमनेसामने; ३८०० किमी सीमावादावर चर्चा सुरूच

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

बीजिंग : प्रतिनिधी ।

भारत आणि चीन यांच्यातील सीमावादावर तोडगा काढण्यासाठी पुन्हा एकदा उच्चस्तरीय राजनैतिक चर्चा झाली. २५ ऑगस्ट २०२६ रोजी बीजिंगमध्ये झालेल्या चर्चेनंतर दोन्ही देशांनी सीमा प्रश्नावर संवाद सुरू ठेवण्याचे आणि 'न्याय्य, तर्कसंगत व परस्पर स्वीकारार्ह तोडगा' शोधण्याचे मान्य केले आहे. मात्र, दशकांपासून कायम असलेल्या सीमावादावर पुन्हा चर्चा सुरू झाली असली, तरी प्रत्यक्ष तोडगा अद्याप किती दूर आहे, हा प्रश्न कायम आहे.

या चर्चेत चीनचे परराष्ट्रमंत्री वांग यी आणि भारताचे राष्ट्रीय सुरक्षा सल्लागार अजित डोवाल सहभागी झाले. चीनच्या परराष्ट्र मंत्रालयाने दिलेल्या माहितीनुसार, दोन्ही नेत्यांमध्ये सीमा प्रश्न तसेच द्विपक्षीय संबंधांवर सर्वसमावेशक, सखोल, मैत्रीपूर्ण आणि स्पष्टपणे चर्चा झाली.

भारत आणि चीन हे जगातील दोन सर्वाधिक लोकसंख्या असलेले देश असून, दोन्ही अण्वस्त्रधारी राष्ट्रे आहेत. दोन्ही देशांदरम्यान हिमालयीन भागात सुमारे ३,८०० किलोमीटर लांबीची सीमा आहे. या सीमारेषेचा मोठा भाग अद्याप निश्चितपणे अधोरेखित झालेला नसल्याने अनेक भागांवर दोन्ही देशांचे दावे आहेत. याच सीमावादामुळे गेल्या काही वर्षांत भारत-चीन संबंधांमध्ये मोठा तणाव निर्माण झाला आहे. सीमावर्ती भागातील लष्करी तैनाती, पायाभूत सुविधांची उभारणी आणि प्रत्यक्ष नियंत्रण रेषेवरील मतभेद यामुळे दोन्ही देशांमधील विश्वासाचा प्रश्न कायम राहिला आहे. अशा परिस्थितीत पुन्हा उच्चस्तरीय चर्चा होणे ही सकारात्मक बाब मानली जात असली, तरी 'संवाद सुरू ठेवणे' आणि प्रत्यक्ष सीमावाद सोडवणे यामध्ये मोठे अंतर आहे. बीजिंगमधील चर्चेत परस्पर स्वीकारार्ह तोडग्याची भाषा वापरली गेली असली, तरी सीमा कुठे निश्चित होणार, कोणत्या भागावर कोणाचा दावा मान्य होणार आणि प्रत्यक्ष नियंत्रण रेषेवरील तणाव कसा कायमचा कमी होणार, याचे उत्तर अद्याप मिळालेले नाही. त्यामुळे या बैठकीकडे केवळ राजनैतिक सौहार्दाचा संकेत म्हणून पाहण्यापेक्षा प्रत्यक्ष जमिनीवरील बदल किती होतात, हे महत्त्वाचे ठरणार आहे.

एच-१बी व्हिसासाठी तब्बल १.०३ लाख डॉलर शुल्क! भारतीय आयटी क्षेत्राची अमेरिकेला 'कौशल्याची किंमत' समजून घेण्याची विनंती

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : प्रतिनिधी

अमेरिकेतील ट्रम्प प्रशासनाने नवीन एच-१बी व्हिसासाठी १,०३,२६५ डॉलर इतके अभूतपूर्व शुल्क प्रस्तावित केल्यानंतर भारतीय माहिती-तंत्रज्ञान उद्योगात चिंता वाढली आहे. या पार्श्वभूमीवर भारतीय माहिती-तंत्रज्ञान क्षेत्राची संघटना नॅसकॉमने मंगळवारी, २५ ऑगस्ट २०२६ रोजी, अमेरिकेला एच-१बी कार्यक्रमामुळे मिळणाऱ्या आर्थिक आणि कौशल्यविषयक फायद्यांचा विचार करण्याचे आवाहन केले.

नॅसकॉमच्या म्हणण्यानुसार, एच-१बी कार्यक्रम अमेरिकेतील कुशल मनुष्यबळाच्या कमतरता भरून काढण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावतो. त्यामुळे नवीन व्हिसावर मोठ्या प्रमाणात शुल्क लावण्यापूर्वी या कार्यक्रमाचा अमेरिकेच्या अर्थव्यवस्थेला आणि उद्योगांना होणारा फायदा लक्षात घेतला पाहिजे.

अमेरिकेने २४ ऑगस्ट २०२६ रोजी नवीन एच-१बी व्हिसासाठी १,०३,२६५ डॉलर शुल्क निश्चित करण्याचा प्रस्ताव असलेली नियमावली जाहीर केली. अत्यंत उच्च कौशल्य असलेल्या परदेशी कामगारांसाठी वापरल्या जाणाऱ्या एच-१बी कार्यक्रमाच्या इतिहासातील हा मोठा बदल मानला जात आहे.

भारतीय आयटी कंपन्यांसाठी एच-१बी व्हिसा हा अमेरिकेतील प्रकल्पांसाठी आवश्यक असलेल्या कुशल कर्मचाऱ्यांना तात्पुरते अमेरिकेत नेण्यासाठी महत्त्वाचा मार्ग राहिला आहे.

मात्र, नॅसकॉमने याच वेळी एक महत्त्वाची बाब अधोरेखित केली आहेगेल्या पाच वर्षांत भारतीय आयटी कंपन्यांकडून अमेरिकेत एच-१बी व्हिसावर काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांची संख्या मोठ्या प्रमाणात कमी झाली आहे. कंपन्यांनी अमेरिकेतच स्थानिक पातळीवर मोठ्या प्रमाणात मनुष्यबळ नियुक्त केले असल्याचे संघटनेने सांगितले.

नॅसकॉमने स्पष्ट केले की, या प्रस्तावाच्या परिणामांचा आढावा घेण्यासाठी ते संबंधित सर्व महत्त्वाच्या घटकांशी सक्रियपणे चर्चा करत आहेत. त्यामुळे हा मुद्दा केवळ भारतीय कंपन्यांचा प्रश्न नसून, अमेरिकेतील कौशल्याची गरज आणि जागतिक मनुष्यबळाच्या उपलब्धतेशी जोडलेला आर्थिक प्रश्न बनला आहे.

मोठ्या शुल्कामुळे कंपन्यांचा खर्च वाढला तर त्याचा परिणाम नवीन कर्मचारी नियुक्ती, प्रकल्पांची अंमलबजावणी आणि अमेरिकेतील तंत्रज्ञान क्षेत्रातील मनुष्यबळाच्या उपलब्धतेवर होऊ शकतो.

अमेरिकेचे धोरण 'परदेशी कामगार कमी करा' या दिशेने जात असताना भारतीय आयटी उद्योगाचा सवाल स्पष्ट आहेकुशल मनुष्यबळाची गरज कायम ठेवून त्याची किंमत एवढी वाढवली, तर त्याचा अंतिम फटका कोणाला बसणार? रोजगाराच्या राजकारणात हा निर्णय अमेरिकेसाठीही महागडा ठरण्याची शक्यता आता चर्चेत आली आहे.

नीट आंदोलनाच्या पोलिस कारवाईची चौकशी 'अपुरेशा' समितीकडून? विद्यार्थ्यांची समिती पुनर्गठित करण्याची मागणी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : प्रतिनिधी

नीट-यूजी प्रश्नपत्रिका फुटीच्या आरोपांनंतर दिल्लीत झालेल्या विद्यार्थी आंदोलनावर पोलिसांनी केलेल्या कारवाईचा वाद आता सर्वोच्च न्यायालयात अधिक तीव्र झाला आहे. या प्रकरणाची चौकशी करण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेली उच्चस्तरीय चौकशी समितीच 'अपुरेशी' असल्याचा दावा करत याचिकाकर्त्यांनी तिची पुनर्रचना करण्याची मागणी भारताचे सरन्यायाधीश सूर्यकांत यांच्यासमोर केली आहे. त्यामुळे विद्यार्थ्यांवरील पोलिस कारवाईची चौकशी नेमकी किती स्वतंत्र आणि प्रभावी आहे, हा प्रश्न पुन्हा ऐरणीवर आला आहे.

नीट-यूजी २०२६ परीक्षेतील कथित प्रश्नपत्रिका फुटीच्या मुद्द्यावरून विद्यार्थ्यांनी दिल्लीत आंदोलन केले होते. २० जुलै २०२६ रोजी विद्यार्थ्यांवर झालेल्या पोलिस कारवाईशी संबंधित सर्व बाबींची चौकशी करण्यासाठी सर्वोच्च न्यायालयाने माजी सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती आर. सुभाष रेड्डी यांच्या अध्यक्षतेखाली उच्चस्तरीय चौकशी समिती स्थापन केली होती.

मात्र, अखिल भारतीय विद्यार्थी संघटना आणि इतर विद्यार्थी संघटनांशी संबंधित याचिकाकर्त्यांनी या समितीच्या क्षमतेवरच प्रश्न उपस्थित केला आहे. या समितीला केंद्र सरकारच्या सर्वोच्च पातळीवरील कार्यकारी पदांवरील व्यक्ती, केंद्रीय गृह मंत्रालय, दिल्ली पोलीस आणि जलद कृती दलाची भूमिका तपासण्यासाठी आवश्यक अधिकार आणि साधने पुरेशी नसू शकतात, असा त्यांचा युक्तिवाद आहे.

याचिकाकर्त्यांनी समितीतील सदस्यांच्या वैयक्तिक प्रामाणिकपणावर किंवा चारित्र्यावर कोणताही प्रश्न उपस्थित करत नसल्याचेही स्पष्ट केले आहे. त्यांचा आक्षेप व्यक्तींवर नसून समितीच्या रचनेवर आणि चौकशीच्या व्याप्तीवर आहे. प्रश्नपत्रिका फुटीच्या आरोपांपासून सुरू झालेला विद्यार्थी असंतोष पोलिस कारवाईपर्यंत पोहोचला आणि आता त्याच कारवाईच्या चौकशीवरच विद्यार्थ्यांनी अविश्वास व्यक्त केला आहे. त्यामुळे प्रशासन आणि तपास यंत्रणांच्या भूमिकेबाबत पारदर्शकता किती आहे, हा मूलभूत प्रश्न निर्माण झाला आहे.

२५ ऑगस्ट २०२६ रोजी सर्वोच्च न्यायालयासमोर झालेल्या या मागणीमुळे आता समितीची पुनर्रचना होते का, की विद्यमान समितीलाच अधिक अधिकार दिले जातात, याकडे लक्ष लागले आहे. कारण विद्यार्थ्यांचा सवाल साधा आहे.

'१०० टक्के' म्हणाल्यामुळे परवाना रद्द? आयटीसीला न्यायालयाचा दिलासा; एफएसएसएआयच्या कारवाईला तात्पुरता ब्रेक

■ नवी दिल्ली : प्रतिनिधी

अन्नपदार्थांच्या जाहिराती आणि पॅकेजिंगवरील '१०० टक्के' या दाव्यावरून आयटीसी आणि भारतीय अन्न सुरक्षा व मानक प्राधिकरण म्हणजेच एफएसएसएआय यांच्यातील वाद आता दिल्ली उच्च न्यायालयात पोहोचला आहे. या प्रकरणात न्यायालयाने मंगळवारी, २५ ऑगस्ट २०२६ रोजी, आयटीसीला अंतरिम दिलासा देत सध्या कंपनीचा अन्न परवाना रद्द करू नये, असे एफएसएसएआयला निर्देश दिले.

न्यायमूर्ती स्वर्णा कांता शर्मा यांनी आयटीसीच्या याचिकेवर सुनावणी करताना हा अंतरिम संरक्षणाचा आदेश दिला. आयटीसीने आपल्या 'आशीर्वाद एम.पी. चक्की आटा' या उत्पादनासंदर्भात '१०० टक्के' हा शब्द वापरणे बंद करण्याच्या एफएसएसएआयच्या सूचना आणि नोटिसांना न्यायालयात आव्हान दिले आहे.

या वादाची सुरुवात मे २०२५मध्ये झाली. एफएसएसएआयने देशातील सर्व अन्न व्यवसाय करणाऱ्या कंपन्यांना सल्ला जारी करून खाद्यपदार्थांच्या लेबल, पॅकेजिंग आणि जाहिरातविषयक प्रचार सामग्रीमध्ये '१०० टक्के' हा दावा वापरणे बंद करण्यास सांगितले होते. यानंतर आयटीसीला आपल्या उत्पादनावरील '१०० टक्के' दावा हटवण्याच्या सूचना देण्यात आल्या. या निर्देशांचे पालन न केल्यास कंपनीचा एफएसएसएआय परवाना निलंबित किंवा रद्द करण्याची कारवाई होऊ शकते, असा इशारा देण्यात आला होता. मात्र, आयटीसीने या कारवाईला आव्हान देत न्यायालयाचा दरवाजा ठोठावला. कंपनीचा परवाना रद्द होण्याची शक्यता निर्माण झाल्यानंतर न्यायालयाने सध्या तरी एफएसएसएआयला कारवाईपासून रोखले आहे. या प्रकरणामुळे अन्नपदार्थांच्या जाहिरातींमध्ये वापरल्या जाणाऱ्या '१०० टक्के', 'शुद्ध', 'नैसर्गिक' यांसारख्या दाव्यांवर पुन्हा प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले आहे. ग्राहकांना उत्पादनाबाबत नेमकी आणि दिशाभूल न करणारी माहिती मिळावी, हा नियमनाचा उद्देश असला तरी कंपन्यांच्या जाहिरातींवरील भाषेची मर्यादा नेमकी कुठे असावी, याचा कायदेशीर प्रश्न आता न्यायालयासमोर आहे.

हिजाब 'इस्लामची अनिवार्य धार्मिक प्रथा' नाही? अलाहाबाद उच्च न्यायालयाचा महत्त्वाचा निर्णय

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : वृत्तसंस्था

शाळेचा गणवेश, धार्मिक स्वातंत्र्य आणि वैयक्तिक श्रद्धा यांच्यातील संघर्ष पुन्हा एकदा न्यायालयाच्या दारात पोहोचला आहे. अलाहाबाद उच्च न्यायालयाच्या महत्त्वपूर्ण आदेशामुळे या चर्चेला नवे वळण मिळाले आहे. मुस्लिम महिलांनी डोक्यावर रुमाल किंवा हिजाब घालणे ही इस्लाममधील 'अनिवार्य धार्मिक प्रथा' असल्याचे न्यायालयासमोर सिद्ध झालेले नाही, असे न्यायालयाने स्पष्ट केले आहे. मात्र, हा निर्णय हिजाबवर सर्वंकष बंदी घालणारा नसून, संबंधित प्रकरणातील तथ्ये आणि कायदेशीर दाव्यांच्या आधारे देण्यात आलेला आदेश आहे.

अलाहाबाद उच्च न्यायालयाच्या न्यायमूर्ती जे. जे. मुनीर आणि न्यायमूर्ती इंद्रजीत शुक्ला यांच्या द्विसदस्यीय खंडपीठाने २१ ऑगस्ट २०२६ रोजी हा आदेश दिला. प्रयागराज येथील टागोर सार्वजनिक विद्यालयातील इयत्ता अकरावीच्या एका मुस्लिम विद्यार्थिनीने शाळेच्या निर्धारित गणवेशासोबत डोक्यावर रुमाल किंवा हिजाब परिधान करण्याची परवानगी मिळावी, यासाठी याचिका दाखल केली होती. मात्र, न्यायालयाने ही याचिका फेटाळून लावली.

न्यायालयाच्या निरीक्षणाचा केंद्रबिंदू धार्मिक प्रथा 'अनिवार्य' असल्याच्या दाव्याशी संबंधित आहे. संबंधित विद्यार्थिनीच्या बाजूने हिजाब किंवा डोक्यावर रुमाल घालणे हे इस्लाममधील अत्यावश्यक धार्मिक आचरण आहे, यासाठी पुरेसा तथ्यात्मक आधार किंवा ठोस सामग्री न्यायालयासमोर ठेवण्यात आली नसल्याचे खंडपीठाने नमूद केले.

न्यायालयाच्या मते, एखादी प्रथा धर्मासाठी इतकी अनिवार्य आहे की ती पाळली नाही तर संबंधित व्यक्ती आपल्या धर्मापासूनच दूर जाईल, असा दावा करायचा असेल, तर त्यासाठी ठोस आधार आवश्यक आहे. या प्रकरणात असा आधार न्यायालयासमोर मांडण्यात आलेला नसल्याचे न्यायालयाने स्पष्ट केले.

यामुळे दोन महत्त्वाचे प्रश्न समोर येतात. पहिला म्हणजे विद्यार्थ्याला आपल्या धार्मिक श्रद्धेनुसार पोशाख निवडण्याचा अधिकार कितपत आहे? आणि दुसरा म्हणजे शैक्षणिक संस्थेला समान गणवेश आणि संस्थात्मक शिस्त लागू करण्याचा अधिकार कितपत आहे? या दोन्ही अधिकारांच्या सीमारेषांवर या आदेशामुळे पुन्हा चर्चा होणार आहे.

विशेष म्हणजे, हा आदेश अशा वेळी आला आहे, जेव्हा देशभरातील शैक्षणिक संस्थांमध्ये धार्मिक पोशाखासंदर्भातील प्रश्न वारंवार न्यायालयांसमोर येत आहेत. त्यामुळे अलाहाबाद उच्च न्यायालयाचा हा आदेश केवळ एका विद्यार्थिनीच्या याचिकेपुरता मर्यादित न राहता, धार्मिक स्वातंत्र्य आणि शैक्षणिक संस्थांच्या नियमांमध्ये संघर्ष निर्माण झाल्यास न्यायालये कोणते निकष वापरतात, यासाठीही महत्त्वाचा ठरू शकतो.

मात्र, या निर्णयाचे राजकीय किंवा सामाजिक अर्थ लावताना 'हिजाब बेकायदेशीर ठरवला' असा सरसकट निष्कर्ष काढणे चुकीचे ठरेल. न्यायालयाने संबंधित प्रकरणात हिजाब ही इस्लाममधील 'अनिवार्य धार्मिक प्रथा' असल्याचा दावा सिद्ध झालेला नसल्याचे म्हटले आहे. त्यामुळे आदेशाचा नेमका कायदेशीर आवाका आणि त्यातील निरीक्षणे संदर्भासह समजून घेणे आवश्यक आहे.

एका विद्यार्थिनीच्या शाळेच्या गणवेशापासून सुरू झालेला हा प्रश्न आता पुन्हा एकदा मोठ्या सामाजिक चर्चेचा विषय ठरला आहे. धार्मिक श्रद्धा, वैयक्तिक स्वातंत्र्य, शैक्षणिक शिस्त आणि समान गणवेशाया सर्वांमध्ये संतुलन नेमके कुठे साधायचे? हा प्रश्न आता पुन्हा देशासमोर उभा राहिला आहे.